

Românizarea vieții economice*)

Dacă ne-am orienta după agitația ce se cultivă de la un timp, în jurul problemei străinismului în economia națională românească, am fi inclinați să o socotim drept o descoperire și o preocupare recentă. În realitate, încă dinainte de războiu, în Vechiul regat, această problemă a fost nu numai semnalată, dar a format obiectul câtorva scrieri și chiar a dat loc unor măsuri de Stat.

În momentul de față, dacă problema străinismului în economia națională românească, este foarte mult agitată, este foarte puțin cercetată și mai puțin înțeleasă. Drept urmare programele de acțiune pozitivă, pentru românizarea vieții economice se resimt de lipsa unor soluțiuni eficiente și sunt de cele mai multe ori înlocuite, prin simple lozinci.

Prin străinism în economia românească, se înțelege participarea capitalului și personalului din țările străine, în viața economică a României. Iar, într'un înțeles mai larg al acestei expresiuni, putem să cuprindem în această noțiune, locul pe care îl ocupă toate elementele alogene aflate înăuntru granițelor țării, deci și minoritarii.

Pentru a putea preciza care este aportul elementului străin, în organizația noastră economică, ar fi necesar să avem o serie de date statistice. În această privință, însă, trebuie să observăm că în organizația economică capitalistă, în care societatea anonimă este forma dominantă de activitate economică, este aproape cu neputință să se obțină date reale, precise, asupra participării capitalurilor străine în diferite întreprinderi cu firmă românească. Fluiditatea capitalului în regimul societăților anonime, este atât de mare încât este aproape imposibil să se obțină date numerice exacte în această privință. Chiar dacă s'ar lua listele de participare a acționarilor la adunările generale a societăților anonime nici atunci nu s'ar putea obține referințe exacte, deoarece la adunările generale participațiile se pot aranja prin sistemul procurilor, iar transmisiunea, prin vânzarea pachetelor de acțiuni, poate să modifice de mai multe ori, în cursul unui an, structura capitalului unei societăți anonime.

Iată de ce, despre participarea reală de capitaluri străine în întreprinderile noastre românești, nu vom putea obține decât date de o valoare aproximativă.

Este mai ușor să se adune o astfel de documentare, cu privire la participațiunea personalului în întreprinderi, după

*) Conferință rostită la 17 Ianuarie 1937, la Cluj, în ciclul organizat de Tineretul național țărănist.

naționalități. Și în această privință, există oarecari statistici, deși incomplete.

Posedăm oarecari date, cu privire la situațiunea din vechiul regat, la finele anului 1913. Economia națională românească din acea epocă avea grave lipsuri. În organizația întreprinderilor de comerț, industrie, bănci, asigurare, etc., capitalul străin avea rolul de căpetenie. Iar din cauza lipsei de elemente tehnice românești, numeroși străini dețineau ocupațiuni. Aceștia câștigau, muncind, în cadrul economiei românești, dar economiile lor le trimeteau peste graniță.

Nu se poate preciza suma exactă care ieșea anual din țară, sub forma de beneficii ale capitalului străin și de economii ale personalului străin, aflat în activitatea economică românească. Dar, adăogate la plata cuponului datoriei publice externe și la costul serviciilor de transport și cheltuelile călărilor români în străinătate, aceste sume contribuiau la sporirea pasivului balanței de plăți a vechii României. În fapt, cu toate că dela 1899 până la 1913 inclusiv, numai în trei ani și anume în 1899, 1904 și 1908 am avut o balanță comercială pasivă, iar în acelaș interval am avut un excedent de export de 854 milioane lei aur, balanța plăților a fost continuu pasivă.

Pentru a ilustra însemnătatea locului ce ocupau elementele străine, în economia vechiului regat, voi da următoarele date: În 1913 numai societățile străine, autorizate să funcționeze în țară, posedau un capital de 251 milioane lei aur; băncile cu capital străin dispuneau de mijloace proprii de 106 milioane aur; iar, din suma de 622 milioane lei aur, reprezentând totalul capitalului societăților anonime, cea mai mare parte era străin.

Se mai știe apoi, că în 1915, se afla investit în industrie un capital de 635 milioane lei aur, din care 513 milioane lei aur era capital străin și numai 122 milioane lei aur era capital românesc.

Astfel, nu exageram când evaluăm altă dată la 1 miliard lei aur, capitalul străin investit în economia vechiului regat.

Nu dispunem de date similare pentru România întregită. Indicațiile pe care le posedăm, sunt însă suficiente, pentru a admite că acuitatea problemei s'a mărit, prin adăogarea la capitalurile străine și a celor minoritare din nouile provincii.

Să ne întrebăm, cum se explică acest fenomen al prezenții elementelor străine în viața economică a poporului românesc? Este oare un fapt caracteristic României?

Se știe că acest fenomen s'a produs pretutindeni în decursul istoriei, într'o anume etapă a dezvoltării fiecărei țări. A existat pentru fiecare stat un anumit moment istoric, în care viața economică a fost dominată de capitalurile și elementele străine, venite acolo din alte state, ca să fructifice bogățiile virgine, pe cari naționalii lipsiți de capitaluri disponibile, sau de spirit de întreprindere sau de capacitate tehnică, nu erau

în stare a le exploata. În acelaș timp, dacă cercetăm istoria civilizației moderne, ajungem la încheerea, că resursele de capital și de muncă străină au fructificat și au făcut să progreseze civilizația națională a diferitelor state.

În secolul al XIX-lea, în care s'a consolidat capitalismul, ca ordine economică, pe care s'a clădit civilizația modernă au existat forțe de ordin natural, cari au determinat mișcările de capitaluri. Importul și exportul de capital, precum și migrațiunile de oameni au fost călăuzite dealungul secolului al XIX-lea — în care întreaga lume era organizată pe principiul relațiunilor bazate pe libertate — de anumite forțe de ordin aproape natural: forța de atracție și forța de respingere. Iar, rezultatele acelor mișcări de mărfuri, capitaluri și oameni se oglindesc în balanța comercială și în balanța de plăți a diferitelor țări. Teoria cu privire la balanța comercială și la balanța de plăți, constituie o explicațiune și a mișcărilor principale de capitaluri.

O singură intervenție a Statului a imprimat un impuls mai puternic unei anumite categorii a importului și exportului de capitaluri și anume a importului și exportului de capitaluri, în formă de instalațiuni și întreprinderi industriale. Această intervenție s'a exercitat sub forma protecționismului vamal. Îndată ce diferite state au introdus în special în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, un regim vamal protecționist, îngreuiind importul fabricatelor, s'a favorizat transplantarea în aceste state protecționiste a sucursalelor și filialelor fabricelor străine.

Fără îndoială, că împrejurările istorice, geografice, politice și tehnice au fost determinate pentru felul în care s'a proiectat în secolul al XIX-lea, această mișcare, cu caracter internațional în fiecare țară în parte. Astfel dacă ne întoarcem în țara noastră, nu cunoaștem oare motivele geografice și politice, cari după 1829 — data tratatului dela Adrianopol —, când s'a deschis calea Dunării pentru comerțul internațional, a dus la așezarea în țările noastre, a comercianților de grâne de origine străină, cari au organizat exportul cerealelor și apoi la așezarea negustorilor importatori, cari au adus mărfurile străine pe teritoriul țării noastre? Și nu tot acestei împrejurări i-se datorește venirea în țările noastre al celor dintâi bancheri străini, cari au avut drept principală preocupare să finanțeze tocmai comerțul de cereale? Deasemeni, motivul economic: lipsa de capitaluri, de spirit de întreprindere sau de capacitate tehnică, nu se află la origina condițiunilor, în cari s'a dezvoltat viața economică a României?

Țara noastră se deosebește structural, de țările din Apus și din centrul Europei, prin aceia că n'a trecut prin faza de civilizație a evului de mijloc. Am avut o feudalitate agrară, dar am fost lipsiți de civilizația orășenească medievală, care s'a dezvoltat în Apus și în centrul Europei, paralel cu regimul

feudal din lumea agrară. Din această cauză în civilizația noastră lipsesc acele elemente, cari sunt rezultatul educațiunii și mentalității burgheze, ce s'a dezvoltat în orașele medievale. Orașul medieval a creiat omul economic, orașul medieval a creiat deprinderi economice și spiritul economic burghez, cu totul deosebit de deprinderile economice și de spiritul economic feudal, agrar. Orașul medieval a format meșteșugari și negustori. Drept urmare, breslele au apărut la noi târziu și au avut un rol cu totul secundar, iar în ce privește meșteșugarii — afară de meșteșugarii de țară, cari, aceștia s'au dezvoltat din pământ și din sânge românesc — noi am împrumutat până târziu în ecolul al XIX-lea meșteșugari străini.

Pe de altă parte, dată fiind prelungirea regimului feudal agrar dincolo de secolul al XIX-lea — cu lichidarea parțială dela mijlocul secolului al XIX-lea și sub forma regimului neo-feudal, până în pragul veacului al XX-lea, în economia națională românească procesul de formațiune a unui capital național, a fost foarte lent.

Regimul feudal agrar se sintetizează într'un cerc vicios, în care, deoparte, tendințele de exploatare ale stăpânului feudal slăbesc înboldul de lucru al țaranului iobag și determină o stare de inferioritate a producțiunii agricole; iar de altă parte tendința de a se înăspri raporturile de muncă feudală, micșorează continuu capacitatea de consum a sătenilor iobagi, fără a sporî venitul stăpânului feudal. Din această cauză — și dată fiind lipsa de deprinderi economice în gospodăria foștilor stăpâni de pământ feudali, deveniți mari proprietari după emanciparea dela 1864 — noi nu am avut posibilitatea ca, din surplusul rămas din munca agricolă, să formăm un capital național, care să fructifice bogățiile naționale și se ușureze dezvoltarea pe baze naționale a celorlalte categorii de activitate economică și în special, să înlesnească un proces național de industrializare a țării.

Pentru oricine cunoaște istoria noastră economică modernă și contemporană, este surprinzător ritmul lent al formațiunii chiar a capitalului bancar românesc. Abia, în anul 1911, avem să semnalăm prima formațiune de bancă mare românească și abia în cei trei ani dinaintea războiului mondial, putem să constatăm formațiuni a câtorva importante întreprinderi românești și numai în anumite domenii de activitate economică. Iar, în ce privește acumularea capitalului mobilier românesc, în 1914 reușește subscrierea primului împrumut de stat, ce s'a ridicat la suma de 400 milioane lei aur și care este o primă demonstrație a existenței unui capital național românesc.

Ca urmare a acestor împrejurări istorice, evoluția economică a vechiului regat se caracterizează printr'o predominare a băncilor cu capital internațional. Ramuri de activitate economică, cari s'au dezvoltat prin punerea în valoare a unor bogății naționale, cum este spre exemplu petrolul și lemnul,

s'au creiat numai prin inițiativa și acțiunea capitalului străin și anume, prin mijlocul unor filiale a marilor trusturi internaționale. Iar, în ce privește celelalte ramuri de activitate industrială, la adăpostul regimului protecționist industrial introdus în deceniul al optelea al secolului al XIX-lea, pentru a creia o industrie națională, avem să asistăm și noi, ca și alte state, la fenomenul formațiunii pe teren românesc a unei industrii cu capital străin.

După 1919, când teritoriul vechiului regat a fost întregit cu provinciile românești, pe lângă capitalul străin din vechiul regat, constatăm prezența în provinciile noi a unor societăți cu capital străin. Datorită vicisitudinilor istorice, în care s'a dezvoltat populația românească înăuntrul granițelor celorlalte state străine, de unde s'au deslipit provinciile, când s'au reunit cu țara veche, mai constatăm înăuntru orașelor din aceste provincii, că aproape întreaga viață economică este stăpânită de elemente minoritare.

Aceasta este situația. Ea este rezultatul unui proces istoric îndelungat. Pedeparte este produsul importului de capital, chemat să ocupe locurile lăsate libere de lipsa de capitaluri naționale și de lipsa spiritului de inițiativă și de întreprindere românească în vechiul regat ca și în provinciile unite azi, sau atras prin adoptarea politicii vamale protecționiste. Iar, pedeață parte, este un produs al împrejurărilor, în care s'au format orașele în teritoriile locuite de Români, în statele sub stăpânirea cărona româniei au trăit atâta vreme.

În această lumină a trecutului istoric, străinismul în economia națională românească, apare drept rezultat al unei evoluțiuni, al cărui curs n'a putut fi înrăurit prin voința națiunii românești, până la războiul național.

Această constatare nu implică însă, o atitudine pasivă a colectivității românești, aflată astăzi în granițele ei etnice, în Statul român. Într'un anumit moment istoric, fiecare stat are îndreptățirea să întreprindă o acțiune în cadrul legal, pentru naționalizarea activității economice. Dacă contribuția capitalului și muncii străine la progresul economic al popoarelor este un fapt ce nu poate fi negat, nu-i mai puțin adevărat, că, atât pentru poziția economiei naționale față de celelalte, cât și pentru poziția Statului, prezența unor capitaluri străine masive poate să aibă înrăuriri defavorabile.

Este suficient să amintesc dificultățile echilibrării balanței plăților din cauza postului pasiv al dividendelor și tantiemelor capitalului străin și al economiilor lucrătorilor și tehnicienilor străini. Apoi, dacă anume formațiuni economice cu caracter monopolist sau quasi-monopolist se află în stăpânirea capitalului și muncii străine, ele sunt în măsură să impună anume orientări întregii activități economice și să aibă înrăuriri defavorabile, chiar asupra vieții de stat. Deasemenea prezența la locurile de conducere a întreprinderilor economice

a elementelor străine, poate constitui un obstacol pentru formarea spiritului și capacității de întreprindere națională, iar ocuparea locurilor de lucru de către personal străin, are grave consecințe sociale, îndată ce viața economică trece printr'o depresiune. Insfârșit, este în amintirea tuturor influența economică puternică, care îmbrăca forma unei hegemonii economice a puterilor centrale și atingeau chiar și suveranitatea națională a vechiului regat înaintea războiului mondial.

Dacă dreptul și datorია Statului de a iniția procesul de românizare nu poate fi contestat, întrebarea firească este, pe ce căi și prin cari mijloace anume?

În cadrul economiei liberale, evoluția naturală a procesului de românizare a vieții economice, nu poate să fie decât în funcție de ritmul formațiunii capitalului mobilier românesc și al spiritului și capacității de întreprindere românesc. Cum ramura de producție care se găsește în imensă majoritate în mâinile românești este agricultura, acest ritm depinde, prin urmare, de rata acumulării de capitaluri rezultate din procesul de producție agricolă. Aceasta însemnează: dacă agricultura este o îndeltnicire economică remuneratoare, care pe lângă îndeplinirea nevoilor agricultorilor și a exploatărilor agricole, lasă o cotă anuală de economii cari depuse în instituții de economie și credit, pot să înlesnească dezvoltarea activității economice românești și în celelalte ramuri de activitate sau să înlesnească inițiativele românești individuale în industrie sau comerț, sau să se plaseze treptat în acțiuni și obligațiuni și în modul acesta să contribuie la formația unui capital bancar și industrial românesc. De bună seamă, acest proces de românizare este lent.

N'ar putea fi accelerat acest ritm prin intervențiunea Statului?

În regimul economic liberal, intervenția Statului în această direcție s'a făcut deandoselea. Ea s'a manifestat în deceniul al optelea al secolului trecut, prin introducerea sistemului de protecție a industriei naționale, care, prin favorizarea industrializării, bazată pe capital și muncă străină, a mărit aportul capitalului și muncii străine în viața economică. Și cum simultan cu favorizarea industrializării, nu s'a adoptat o politică agrară, completată cu măsuri economice generale, menită să ridice productivitatea și să mărească venitul agricultorilor români, micșorat prin scumpirea produselor industriale, de care aveau nevoie agricultorii, s'a încetinit formațiunea de capitaluri românești și astfel s'a întârziat procesul normal al dezvoltării industriei și comerțului românesc.

Unica intervenție pozitivă, conținută în legea de încurajare a industriei naționale, a fost aceea cu privire la românizarea treptată a personalului. Dar, nici în această privință, rezultatele n'au fost decât minimale. Să ne întrebăm: de ce?

Administrarea societăților anonime este încredințată unor

consiliu de administrație și unor direcții. Dacă cercetăm compoziția consiliilor de administrație și a direcțiilor în societăți cu capital internațional, în diferite state, vom constata, că în această privință fiecare capital își are deprinderile sale. Astfel, într-o țară ca Germania care se bucură de reputația de capacitate de conducere a întreprinderilor economice, universal recunoscută, capitaliștii americani interesați mai mult să obțină maximum de profit posibil de la capitalul plasat, abdică foarte de multe ori în mâinile germanilor, cele mai multe locuri din consiliile de administrație și chiar locurile din direcțiile întreprinderilor, manifestând prin aceasta o încredere în capacitatea de conducere și în onestitatea germanilor. Capitaliștii francezi, cari plasează capitaluri în societățile din Germania — și există în anumite ramuri de industrie participațiuni mari de capital francez — probabil din cauza sentimentalismului lor național nu au încredere și atunci ocupă cele mai multe locuri din consiliile de administrație și, evident locurile de conducere, cu francezii.

Dar, într-o țară, în care naționaliștii nu și-au făcut dovada capacității de conducere, de organizare și de administrare a întreprinderilor economice ca România? Nu este oare o naivitate să socotim, că capitaliștii străini vor plasa capitalurile lor și le vor încredința conducerii românilor, cari până astăzi n'au avut prilejul să manifeste competența lor în materie?

Acesta este aplicația pentru care participarea elementului românesc la conducerea întreprinderilor cu capital străin este atât de neînsemnată. În schimb, însă capitaliștii străini au admis să plaseze în consiliile de administrație majoritatea cetățeni români cu cea mai mare ușurință, deoarece aceste consilii de administrație, după codul de comerț, n'au nici un rol real de conducere.

În ce privește personalul administrativ și tehnic, românizarea prevăzută ca obligație în legea de încurajare nu s'a realizat din cauză, că Statul n'a urmărit de aproape prin învățământul profesional, formarea elementelor tehnice, n'a reglementat în acelaș scop ucenicia și n'a vegheat în mod sistematic, an de an, ca fiecare întreprindere străină, să-și împlinească obligațiunile regulat și treptat, în termenele fixate de lege.

Din cele ce preced se desprinde constatarea, că în cadrele economiei librale, completate cu măsurile menționate, nu s'au făcut progrese remarcabile, în direcția românizării vieții economice înainte de războiul mondial.

A fost un moment în care procesul de românizare a economiei naționale s'ar fi putut promova, prin lichidarea de către Stat a întreprinderilor străine, în baza drepturilor de despăgubire de războiu.

Intr'un studiu publicat mai demult în revista „Independența economică“*) făceam următoarea constatare:

*) „Independența economică“ (Ianuarie 1922.)

„Sfârșitul norocos al războiului mondial ar fi putut însemna pentru țara noastră începutul unei noi epoci, în care Statul, clădit pe o economie națională înzestrată cu bogății naturale, care se completează între ele în chip armonios, ar fi fost în stare să-și asigure un rol însemnat în societatea națiunilor și un maximum de libertate de mișcare, îngăduit de interdependența economică a popoarelor în economia mondială a sistemului capitalist.

„Conjunctura politică internațională de după armistițiul general, a fost favorabilă ieșirii economiei naționale românești, de sub hegemonia puterilor centrale, fără să implice căderea sub hegemonia altor state capitaliste, sau, în orice caz, fără a agrava această situație, în măsura în care nu era determinată de raporturile inerente regimului capitalist“.

Numai în industria din vechiul regat exista peste 187 milioane lei aur, capital austro-ungaro-german. Evaluăm atunci la un minimum de 400 milioane lei aur, plasamentul de capital al puterilor centrale în toate ramurile de activitate economică românească. Prin lichidarea acestor capitaluri dușmane, care constituiau un gaj posedat de Statul român, pentru asigurarea creanțelor sale față de inamici, s'ar fi făcut un pas hotărâtor în direcția românizării vieții economice. Cu toate că s'a legiferat lichidarea capitalurilor, aparținând supușilor țării inamice la data declarării războiului, în loc să se urmărească îndeplinirea acestui imperativ național, s'a început stampilarea acțiunilor societăților puse sub sechestru, dându-se astfel prilej la manevre frauduloase și la substituirea unor capitaluri aliate în locul celui fost inamic. Astfel, s'a înlesnit camuflarea celor mai însemnate întreprinderi aparținând foștilor inamici, transformându-se în întreprinderi ale capitaliștilor aliați, uneori cu concursul unor grupuri financiare românești.

Această metodă de camuflare s'a putut extinde cu ușurință dincolo de Carpați, deoarece tratatele de pace de la St. Germain și Trianon îngreșeau dreptul de lichidare, în ce privește bunurilor supușilor unguri și austriaci, cari vor fi dobândit prin anexiune cetățenia română. Cum această restricție nu privește bunurile germanilor, aflate în teritoriile noi și cum tranzacțiile asupra bunurilor industriale și miniere erau supuse aprobării guvernului, exista mijlocul exercitării unei influențe, în sensul românizării întreprinderilor și din acele ținuturi. În loc de aceasta s'a favorizat substituirea capitalului aliat celui german, și în însemnate întreprinderi din Transilvania, Banat și Bucovina și s'a deschis calea tuturor camuflărilor.

Pentru a da o indicație cu privire la ordinea de mărime a capitalului străin, care ar fi putut fi trecut în mâinile Statului și a particularilor români, amintesc că, „Comisia specială economică“, instituită în 1922, tot în scopul „naționalizării“ întreprinderilor din Ardeal, Banat și Bucovina a autorizat până

în 1925, funcționarea unor societăți cu un capital total de circa 6 miliarde lei, din care circa 850 milioane le., aparțineau cetățenilor străini, dar care cu toate că este calificat, în statistică drept capital maghiar, austriac, elvețian, francez, etc. era în mare parte german, deci lichidabil. Din rest 25% se afla în posesiunea cetățenilor români de naționalitate și 75% aparținea cetățenilor români minoritari.

Pierderea acestui unic prilej s'a soldat cu renunțarea Statului la un patrimoniu însemnat, care ar fi compensat imensele goluri lăsate de războiu și ar fi ușurat întreprinderea unei acțiuni de despăgubire a daunajilor de războiu și de reconstrucție economică și, în acelaș timp, ar fi contribuit la micșorarea rolului și importanței întreprinderilor străine în economia românească.

Din această politică au rezultat și alte pagube, atât pentru economia națională, cât și pentru Stat.

După eșecul acțiunii de românizare a întreprinderilor străine prin lichidarea capitalului inamic în anul 1922, s'a inițiat o politică urmărind acelaș scop, dar prin cumpărarea de către grupurile bancare românești a unor pachete de acțiuni majoritare: pe prețuri calculate și plătibile în aur, în rate anuale. Drept urmare a depreciierii lui, aceste operațiuni s'au soldat cu noi pagube pentru Stat (prin acordarea de avantagii, ca în cazul societății petrolifere Steaua Română; prin preluarea pagubelor unor bănci, devenite insolvente; prin consimțirea unor livrări pe prețuri excesive și pentru economia națională (prin menținerea caracterului străin a întreprinderilor „naționalizate). Cazul „naționalizării pe această cale, a societății Petroșani, este în această privință tipic. Grupul bancar român, care a preluat pachetul de acțiuni majoritar, datoră în 1936 (adică după 15 ani de plăți de rate anuale!) 21,550.000 pengö, din cauză, că prin ratele anuale nu s'a putut acoperi până acum decât în parte, dobânzi, astfel încât capitalul s'a sporit în fiecare an cu câteva sute de mii de pengö și în 1940 expiră termenul de plată al acestui tranzacții, dată la timpul său drept pildă al naționalismului economic sănătos și atotputernic.

După eșecul acestei a doua faze a politicii de românizare, în special sub impulsul consecințelor crizei din ultimii ani, s'a inaugurat o politică de „protecție a muncii naționale“, menită să combată șomajul intelectual și manual românesc.

De fapt, ideia protecțiunii muncii naționale, introdusă în legea de încurajare a industriei naționale din 1912, a fost reluată și în legea minelor din 1924 (modificată în 1929), în legea migrațiunilor din 1925 și în cele din urmă în legea protejării muncii naționale din 1930 și în legea din 1934 a utilizării personalului străin. Aceasta din urmă limitează angajarea străinilor la orice fel de întreprinderi la 20% la fiecare din categoriile prevăzute de lege.

Poziția elementului românesc în întreprinderile economice nu este deloc favorabilă. O statistică recentă întocmită de Ministerul Industriei și Comerțului, privind 156 întreprinderi mari, reprezentând un capital investit de 15 miliarde lei, dă următoarele indicațiuni:

În personalul superior administrativ sunt 10% români, 60% minoritari și 30% străini; iar în cel inferior procentul românilor se urcă la 37% față de 50% minoritari și 13% străini și numai la personalul asimilat cu lucrătorii calificați, proporțiile se răstoarnă în favoarea elementului românesc. Situația este însă, mai favorabilă în privința personalului tehnic. Astfel, din grupa personalului tehnic superior, românii ocupă 38%, minoritarii 32% și străinii 30%; iar din grupa personalului tehnic inferior românii 22%, minoritarii 40% și străinii 38%; proporțiile răsturnându-se și la această categorie în favoarea românilor la grupa lucrătorilor calificați și necalificați.

Din aceste cifre rezultă că, din totalul salariilor plătite, străinii și minoritarii, cari dețin în majoritate locurile superioare și de lucru calificat, obțin relativ o parte mult mai însemnată și se află în consecință la un nivel economic și social mult mai ridicat decât românii.

Raportul, întocmit recent de președintele „Comisiunii de încadrare a personalului românesc în întreprinderi“, nu vădește optimism cu privire la rezultatele aplicațiunii, timp de doi ani a măsurilor legele din 1934. Dintr'un total de 270.000 întreprinderi economice, nu s'au verificat încă nici 10%. S'au revizuit numai 2787 întreprinderi, din care 156 au fost amendate, 2333 avertizate și 298 au fost găsite în regulă.

Explicația acestor rezultate este a se căuta, după părerea exprimată de președintele numitei comisiuni, în acțiunea de camuflare și de sabotare, întreprinsă de conducătorii marilor unități economice și în greutățile de aplicare a legii până și în ce privește încasarea amenzilor (din 25 milioane s'au încasat 2 milioane!)

Fără a contesta vr'una din aceste cauze — care constituie un vot de blan pentru capacitatea de acțiune a guvernului — ne îndoim, că prin îndepărtarea lor și prin aplicarea strictă a dispozițiunilor legii, s'ar rezolva problema românizării conducerii și personalului întreprinderilor economice.

Eșecul tuturor încercărilor de românizare a economiei noastre naționale, întreprinse într'o atmosferă de exaltare a sentimentului național de enunțare a doctrinei economice naționaliste (prin noi înșine) și de legiferare a unor dispozițiuni xenofobe, privind capitalul străin și a unor măsuri de protecție a muncii naționale, are cauze mai profunde. El vădește o totală, lipsă de înțelegere a termenilor reali și problemii, astfel cum s'au desprins din expunerea cauzelor fenomenului străinimului în viața economică a populațiilor în genere și a popoului nostru în special.

O politică eficace pentru îndrumarea unui proces de românizare economică trebuie să se inspire de la următoarele directive:

Românizarea economică, presupune, în primul rând, asigurarea formațiunii de capital mobilier românesc, fără de care orice efort este zadarnic. Exemplul încercării de naționalizare a vieții economice din anii 1922—1926, cari s'a tradus cu însemnate pierderi pentru Stat și pentru economia națională românească, este în această privință concludent.

Reamintesc acest exemplu, pentru a sublinia importanța deosebită a existenței de capitaluri mobiliare românești disponibile, ca să fie plasate în întreprinderile economice de toate categoriile.

Formațiunea de capital românesc presupune în primul rând, sporirea continuă și progresivă a venitului agricol românesc, care nu se poate realiza decât prin aplicarea unui program de raționalizare a producțiunii agricole și aparatului de circulație de credit, destinat să contribuie la asanarea agriculturii, la sporirea randamentului cantitative și calitative a producțiunii și la mărirea veniturilor reale ale agricultorilor.

Către acelaș sfârșit se impune a se realiza echilibrul de prețuri agricole și industriale, pentru ca să se împiedece micșonarea marjei de profit a agriculturii și să se favorizeze astfel acumularea de capital românesc.

În acest scop, la posturile de comandă a întregului aparat de circulație și credit, trebuie să se afle Statul și Cooperația; formațiunile economice de monopol particular trebuie să fie lichidate, iar oriunde asemenea organizațiuni sunt impuse de condițiuni economice, de interes obștesc, este datoria Statului să le inițieze și, să le conducă.

În acelaș timp, Statul este chemat să îndrumeze și să controleze creditul și plasamentul de capital, pentru a coordona alimentarea diferitelor ramuri de activitate economică, în raport nu numai cu interesele unei armonizări a producțiunii naționale, dar și în raport cu procesul de formațiune a capitalului românesc și de românizare a vieții economice.

Românizarea unor anumite ramuri de activitate economică, de care se leagă interesele generale, implică adoptarea de către Stat, a unei politici de inițiativă industrială și comercială. Aceasta presupune ca Statul să-și rezerve — în cadrul programului de industrializare a țării — anumite ramuri, în care să apară în rolul de întreprinzător. Firește, cadrul acestei acțiuni de etatizare industrială este limitat de puterea financiară a Statului, de capacitatea de organizare și administrare în forme comerciale, de interesele reale ale economiei naționale și ale apărării naționale. Cari, anume trebuie să fie aceste ramuri, este inutil să o precizăm, pentru-că alegerea atârnă de împrejurări, necesități și utilități. Exemplificativ, vom menționa, pe lângă etatizarea industriei de războiu; etatizarea industriei de

cărbuni; a industriei de gaz metan, monopolul comerțului de cereale, creierea monopolului intern pentru distribuirea produselor petrolifere, monopolul importului produselor farmaceutice, monopolul cărților didactice, etc.

O românizare a vieții economice nu poate deveni efectivă, dacă Statul nu întreprinde în acelaș timp și o largă acțiune de politică socială.

Dacă se urmărește să se ajungă la dominația elementului etnic românesc, în toată viața de Stat și să se așeze temelii serioase pentru selecțiunea valorilor românești, este absolut necesar să ne gândim la vitalitatea națională. Aceasta nu se poate asigura și desvolta, decât printr'o politică de Stat conștientă, pentru ridicarea sănătății poporului, în primul rând a poporului dela sate, care reprezintă elementul etnic național cel mai pur. Aceiaș preocupare trebuie să existe și pentru muncitorime industrială. Numai dintr'o muncitorime industrială sănătoasă poate să se selecționeze elementele tehnice de valoare, cari să ocupe un loc de frunte în aparatul nostru industrial.

În aceiaș direcție, Statul trebuie să întreprindă o acțiune în favoarea păstrării și dezvoltării clasei de mijloc românească din industrie și comerț. Consolidarea meșteșugurilor naționale românești, este în structura socială agrară țărănească a țării noastre, un imperativ național. Aceasta se va putea realiza prin înlesnirea utilării tehnice și modernizării atelierelor meșteșugarilor, prin procurarea de credite eftine și unor condițiuni avantajoase de aprovizionare; prin organizarea pe bază de cooperative și asociere a desfacerii produselor meșteșugurilor românești, precum și prin avantajii efective la toate furniturile colectivităților publice.

Comerțul românesc trebuie să se bucure de concursul Statului, mai ales prin ușurări fiscale și de credit, precum și prin înlesniri de instalare, acordate elementelor destinate să ia parte în acțiunea de organizare a distribuiri produselor sau fabricatelor, cari fac obiectivul activității unor întreprinderi de Stat, sau controlate de Stat.

Pentru a româniza viața economică în provinciile românești, se impune în primul loc, o altă politică de gospodărie orășenească, care să înlesnească împroprietărirea cu locuri de case și construcțiunea de case de locuință elementelor active de naționalitate română, așezate în diferite orașe din nouile provincii, avantajii speciale pentru întreprinzătorii români din aceste ținuturi, pe calea organizațiilor de credit și altor organizații economice românești; exencitarea de către Stat a dreptului de preempțiune asupra tuturor moșiilor stăpânite de minoritari și distribuirea lor la plugarii români.

Pentru orașele dela granițe, se cere a se elabora și aplica programe speciale, menite să asigure preponderarea elementului românesc.

Însfârșit, dacă se voește ca politica de protejire a muncii naționale, să dea roade, se impune ca aplicarea măsurilor legale, să urmeze după criteriile obiective și pe temeiul unor cercetări, pe deoparte a structurii personalului în întreprinderile străine, iar pe de altă parte, a calificației tehnice a celor lipsiți de lucru, pentru a se lua măsuri efective de reeducare a categoriilor fără pregătirea corespunzătoare a vacanțelor disponibile.

Calea cea mai sigură și mai ducătoare la scop pentru promovarea personalului românesc rămâne însă crearea de întreprinderi economice românești publice și particulare, prin metodele indicate mai sus.

Admițând că s'ar reuși a se înlocui complet din întreprinderile economice din întreaga țară, toate elementele străine, minoritare, care din punct de vedere legal se află pe aceeași poziție cu cele românești, vor continua să exercite o concurență puternică și nu vor putea fi covârșite decât prin sporirea pregătirii calitative a românilor.

De aceea, întreaga acțiune de românzare a vieții economice presupune un alt învățământ. Fără a reduce rolul pe care l-a jucat în dezvoltarea națională să recunoaștem, că învățământul nostru n'a reușit însă, să stărpească analfabetismul; n'a putut oferi vieții economice elemente cu o pregătire tehnică și cu dorința de a îmbrățișa profesiuni economice; și n'a format o elită de cercetători, cari să socotească munca științifică ca o vocațiune și să contribuie pe o scară largă la progresul științei și tehnicii.

În special, în raport cu nevoile vieții economice, învățământul nostru se cere radical transformat. Ideea directoare a reformei trebuie să fie conformă cu nevoile unui popor, aflat într-o fază de tranziție în care este dator să-și organizeze forțele etnice pentru așezarea lui națională, definitivă.

În acest scop este nevoie de un învățământ, care dela școala rurală și până la facultățile speciale, să fie străbătut de preocuparea pregătirii tehnice a națiunii, urmărind formațiunea unor elemente cu cunoștințe și aptitudini tehnice serioase, bazate pe cea mai pură știință, dar mai ales pe experiență.

Pentru pregătirea comercianților, meșteșugarilor și lucrătorilor calificați, organizarea, cu concursul și contribuția patronilor, a unui învățământ complementar profesional, legat de perioada de ucenicie din comerț, meșteșuguri și industrie, este o imperioasă cerință.

În genere, învățământul trebuie să fie astfel îndrumat, încât să formeze oameni pătrunși de un spirit creator.

Nouă nu ne trebuie generații tinere, îmbibate de misticism. Spiritul mistic poate să creeze cel mult o mistică națională, care să dea un avânt trecător unei mișcări naționale; dar nu e capabil să contribuie întru nimic la crearea de valori naționale. Spiritul mistic poate să conducă la răzvrătirea unor

anume categorii sociale, dar n'a avut niciodată, în decursul istoriei omenirii un rol creator.

Ne trebuie un asemenea învățământ nou, fără de care vom crește generații de agitatori naționaliști dar nu vom dispune de echipele de realizatori ai ideii naționale, în domeniul vieții economice și a vieții de Stat.

VIRGIL MADGEARU.

La cotitură de istorie

Cu sfârșitul războiului mondial se pare că am intrat într'un nou ev. Deasupra capetelor noastre a început să adie un vânticel care aduce mai multă compasiune față de mizeria mulțimii, o miasmă mai umanitară, mai creștinească. Legii sociale, cari apăsau asupra generațiilor trecute cu forța implacabilului cedează azi terenul unor alte adevăruri cu un substrat social mai profund.

Un sistem social clădit pe ideologia disociantă, izolatoare și atomistă a burgheziei dela 1789, trosnește azi din toate încheeturile, gata să se prăbuească. Prea este plin de injustiții, prea este putred acest regim. Libertățile cetățenești au avut un efect negativ dăunător. Mulțimea n'a putut niciodată să se bucure de aceste cuceriri. Ei i-a rămas doar libertatea să moară de foame, în luptă cu instinctele deslănțuite și cu egoismul feroce al unui pumn de oameni, cari ridicaseră câștigul la rangul de ideal. Masele erau prea slabe ca să nu cadă răpuse la primul pas în aceeași neagră sclavie. Deci mai mult un schimb de decor. Bancherul, comerciantul și industriașul au luat locul latifundiarului.

Astăzi însă situația pare schimbată. Balanța forțelor înclină în favorul mulțimii. O nouă concepție de viață, care taie din veleitățile individului în favorul colectivității, își face loc. În locul democrației individualiste abuzive, se sălășluște în suflete adevărata democrație a grupelor sociale. Pentru că democrația este un adevăr care va dura la infinit. Interesul colectiv apare și tinde să devină unica și cea mai evidentă realitate socială. Și nu este greu de găsit cauza care a determinat acest reviriment de spiritualitate, fiindcă România este doar o țară cu democrație politică și dacă totuși unii dibaci mânători ai demagogiei denaturează realitățile, aceasta nu va dura la infinit. Noua configurație biopolitică va câștiga în mod fatal, contururile naturale. Psihologia și mentalitatea românească este alta decât înainte. Gândirea noastră este adânc afectată de acest nou echilibru social. S'a produs în sufletul nostru o mutațiune de spiritualitate care ne face să concepem altfel adevărul și dreptatea.

Ne găsim la cotitură de istorie. Un sistem social a intrat în zenit și un altul apare în aurora dimineții de vară. Am intrat într-o zodie nouă în care va prima interesul celor mulți. Capitalismul ca sistem economic este în declin. Germanul de sagregării sale a ajuns la maturitate.

Grija noastră de căpetenie trebuie să fie acum aceia de a săpa noiei forme sociale, albia în care să-și curgă apele cu cât mai puține ruperi de țărni și catastrofe. Noi cei tineri suntem chemați să dăm României croiul îmbrăcăminte de mâine. Și tocmai de aceia trebuie să procedăm cu mult tact și să tragem toate învățămintele din erorile trecutului.

Pentru aceasta ne este absolut necesară o scrută analiză a capitalismului în agonie.

Analizând un sistem social, putem să desprindem sensul evoluției sale viitoare. Ba mai mult. Putem să schițăm chiar și contururile forme sociale care-l va înlocui. Și aceasta cu atât mai mult astăzi, când trăim convulsiunile marilor prefaceri, când în sufletul fiecăruia dintre noi se găsește o fărâmă din nevoile și necazurile ambianței. Plecând dela premiza că fiecare din noi mai apleacă urechea asupra pieptului celor mulți, simțim prin toate fibrele că nervii noștri sensitivi prezintă aceleași valențe libere și deci aceleași idealuri de viitor.

Libertatea prea mare duce întotdeauna la abuzuri. Capitalismul este copilul legitim al libertăților cetățenești și chiar dacă a promovat unele excrescențe personaliste în domeniul creațiilor artistice, literare și tehnice, — a avut de efect în special abuzul de putere și exploatarea mulțimilor împilate de regimul feudal. Exaltarea personalității și supralicitarea individului sunt condiții necesare progresului atunci când aceste fac mentalitate și răspund unui spirit de adevărată democrație. Aceasta este însă tocmai ce ia lipsit capitalismului. El n'a fost niciodată democratic ci numai abuziv. Democrația capitalistă este deci un nonsens și o negațiune. El a luat-o pe panta declinului odată cu primele înțelegeri pentru înlăturarea concurenței. Cartelul și trustul formează astăzi îmbrăcăminte sa juridică cea mai obișnuită.

Hazardul, o altă caracteristică a sa, l-a dus de cele mai multe ori la catastrofă și se afirmă atunci pe bună dreptate că unicul regulator al său este catastrofa. Geniul capitalist este speculația asupra cerințelor pieții. Și se întâmplă de multe ori că o necesitate, prin perspectiva excelentă a rentabilității, duce la o capacitate de producție care întrece cu mult puterea de absorbție a masei consumatoare și aceasta se întâmplă mai ales atunci când mai mulți capitaliști aleg, sub mirajul momentan, acelaș obiect de fabricație, cazuri ce nu sunt rare deloc. Rezultatul natural al defectuoșității endemice a regimului este atunci crahul și intervenția statului este solicitată pe lângă cele mai patriotice argumente, iar societatea trebuie să consimtă ajutorul său, pentru că în caz contrar tot ea ar suferi mai

mult. Nimeni cred, că nu-și imaginează, că statul poate să rămână insensibil la proporția pe care o prezintă lipsa de lucru.

Iată, deci, o înfățișare comună capitalismului din toate țările: abuzul ca urmare a libertății; catastrofa ca rezultată a hazardului, iar, ca o încoronare la toate, vine solidaritatea tuturor pentru reabilitarea capitalistului, victimă a nesocotitelor sale.

Capitalismul român ne oferă și el un lanț întreg de falimente și crahuri cauzate ori de hazard, ori de exploatarea până la sânge a mulțimii. (Deconfitura debitorilor agricoli.) Pentru exemplu să ne gândim la bănci și la enormele sacrificii făcute de statul libertăților individuale pentru asanarea unora din ele. Dar să mergem și mai departe. Industria românească trăește în proporție de 50 % din comenzile statului, iar restul la umbra zidurilor vamale. Ba cunoaștem și cazul când o întreprindere industrială s'a înființat cu capital, care nu s'a vărsat niciodată, iar investițiunile s'au făcut din avansul primit dela stat în contul furniturilor viitoare. Că după 5—6 ani erau multimilionari acești întreprinzători e de prisos să o spun.

Ce reese din această stare de lucruri? Că sistemul economic actual este plin de anomalii și monstruoziități. Câștigul îl ia întreprinzătorul singur, iar pierderea o împarte cu colectivitatea. Exploatarea cetățenilor apare, în acest fel, dublă. Odată când aceștia cumpără și altădată când sunt făcuți solidari la dezastru.

O latură și mai gravă a vicleii noastre economice o constituie faptul că ea este stăpânită aproape cu exclusivitate de elemente străine de idealurile și aspirațiile noastre naționale. Și tocmai în înlăturarea acestei mari metehne își găsește justificarea faptul că noi revndicăm naționalismul adevărat, pe seama noastră.

Dar să analizăm capitalismul și sub altă prismă.

După judecata noastră a național-țărăniștilor, sectorul economic trebuie să reflecteze specificul structural național. El nu trebuie să fie o haină străină de corpul nostru. Noi nu putem concepe un regim economic, care să nu fie expresia de fiecare moment a necesităților noastre naționale. Pentru noi comerțul și industria sunt doar funcțiuni ale unui tot organizat. Comerțul și industria trebuie să se miște pe aceeași linie de interese ca și restul organelor sociale. „*Socialul*“ trebuie să fie *spiritualitatea dinamică de fiecare moment, a comerțului și industriei*. Comerțul și industria nu trebuie să fie apanaj de clasă sau categorie socială.

Comerțul nu trebuie să satisfacă numai necesități de lux. De parfumul și pudra parisiană se poate lipsi societatea românească. La fel de cocaină, morfine și alte stupefiante, afară bineînțeles de cota întrebuintată ca medicamente. Comerțul nu trebuie să distrugă societatea, ci să o ajute să progreseze. Nu cârciumi și tutungerii la fiecare colț de stradă, ne trebuie nouă

și nici galantare expresie a celor mai rafinate gusturi de modă, pentru că aceste sunt semne de decadență, ci articole de adevărată utilitate socială. Comerțul trebuie să satisfacă necesitățile reale și nicidecum să genereze vicii sociale.

Dar nici băncile nu se încadrează specificului nostru de țară agricolă. Ne lipsesc complet băncile necesare țărănimii. Și acest compartiment este aservit complet speculei.

Industria ar trebui să aibă la bază materiile prime produse în țară, în speță bogățiile noastre naturale și produsele agriculturii. Se întâmplă însă tocmai invers: bogățiile noastre naturale rămân eterne rezerve, iar produsele agriculturii, se schimbă contra articolelor industrializate la maximum, ale străinătății.

Dece această anomalie? Răspunsul ni-l dă goana după profit momentan, după îmbogățire rapidă a fiecărui capitalist. Oferă profit fabricarea cutărui obiect, se înființează fabrica, contrar caută altă plasare. *Capitalismul n'are patrie, nici atunci când este în mâini naționale.* El este cel mai mare distrugător de granițe, cea mai mare calamitate a națiunilor.

Mulți oameni serioși cu judecată mai cred, datorită vârstei, în binefacerile inițiativei particulare și a întreprinderilor individuale. Nu contestăm nici noi rezultatele practice momentane, mult mai bune decât la întreprinderile statului în regie proprie. Dar nereușita întreprinderilor de stat își are originea chiar în spiritul profitor și egoist generat de capitalism. Directorii și inginerii inventivi ai uzinelor Ford sunt simpli salariați, iar șeful de raion al cutărui magazin, la fel.

Întreprinderea tip nu mai este astăzi atelierul în care lucrează meseriașul cu 2—3 ajutoare, ci fabrica care întrebunțează mii de angajați și pe cari oricât ar vrea capitalistul contrarul, îi pierde de sub controlul său direct. Avem deci un mod de producție colectivist, care nu mai justifică această banală prostrație față de întreprinderea individuală. Și în plus nu trebuie să se uite că individul este instinctual sociabil.

Iată deci a doua față a sistemului capitalist abuziv și hazardos: profitul ridicat la rangul de ideal; producția colectivă și un sistem de apropiere individualistă.

Nu continuăm cu considerațiile noastre asupra capitalismului. *Cel mai convingător argument în favorul unei teze sociale este conținutul sufletesc al acelorora cărora te adresezi.* Capitalismul este condamnat de toate clasele sociale, fiindcă acest regim a deslănțuit în omenire numai pornirile rele și instinctele de animalitate.

Războiul mondial a adus națiunii române integritatea teritorială și libertățile cetățenești rămâne doar ca poporul să știe să și-le apropie, căci această cucerire epocală a costat multe vieți și și mai multe lacrimi de chin și durere. Tineretului intelectual român, ca descendent de primă generație din popor, îi incumbă nobila și fiiască datorie de a face de gardă la acea-

stă integrare naturală a țaranului român în drepturile sale de veacuri și să-l ferească de reacțiunea capitalistă reflectată prin „componatism” și alte aberații zise naționaliste.

Adevăratul naționalism este acolo unde este interesul celor mulți.

Iată cum judecăm noi național-țărăniștii lucrurile.

ION V. TARȚIA.

Psihoza germană

Știrile, cari provin din Germania lui Adolf Hitler, sunt din zi în zi mai alarmante. Războiul de agresiune, pe care Reichul se spune că îl pregătește, cu mult zor îngrijorează și tulbură unele țări, iar în opinia publică europeană a produs un adevărat reviriment.

Cu toată această schimbare de situație, evenimentele își urmează cursul lor normal și nici teamă, nici descurajarea nu par a fi îndreptățite. Lumea a început să se obișnuiască cu salturile în gol ale Cancelarului, cari, precum știm, se repetă cam des dela o vreme încoace.

Ne amintim cu câte iluzii au debarcat acum o lună junkerii germani în Marocul spaniol și o simplă manevră de dimineată, făcută de flota anglo-franceză în apele Gibraltarului, le-a frânt brusc însuflețirea, fără a le da răgaz să exalte de bucuria unei poziții cucerite. Iar pentru a înlătura tot ce ar fi putut stârni subiect de mirare, au intensificat atunci operațiile de luptă mai în spre inima Spaniei, cu și mai probabile nădejdi de izbândă.

De altfel tot amestecul Germaniei în frământările spaniole, dă prilej la fel și fel de comentarii. Făcând abstracție de părerea curentă, ca național-socialismul german ar apăra acolo ideea creștinătății, cancelariile europene mai atribue acestui caz simptomatic și un substrat de altă natură.

Se spune anume, că am avea de a face cu o nouă manevră germană, din seria celor multe și odioase, pentru a consacra un *fapt implinit*, în virtutea căruia să se facă presiune asupra cuceritorilor diplomatice competente, în vederea unui scop bine chibzuit. Ținând seama de această constatare, Spania n'ar fi decât un gaj în mâna lui Hitler, pentru a constrânge Imperiul Britanic să-și dea colonii. Și de fapt vedem că această presupunere pare a fi confirmată și de politica oficioasă germană. D. von Ribbentropp, contând pe afabilitatea engleză, a și plecat la Londra, unde a încercat să pună chestiunea coloniilor în discuție, pe care o crede posibilă și eventual suportabilă.

Diplomația engleză și-a dat însă bine seama, că are în față un dușman. Iar pretențiile coloniale germane au stârnit în presa engleză, începând dela dreapta la stânga o unanimă senzație și cu demnitatea națională ofensată, au dat să înțeleagă ambasadorului german, că numai posesiunea coloniilor mai amintește azi Mării Britanii, că nu a pierdut războiul și că singurul folos, pe care Anglia l-a tras din războiul mondial, constă în faptul, că și-a asigurat căile comerciale maritime, împotriva oricăror atacuri ale submarinelor germane.

Dar să analizăm puțin cazul, că devine interesant. Pentru aceasta trebuie să pătrundem însă mai adânc chestiunea și să înlăturăm aparențele, care întunecă vederea împede a faptelor.

Și aici se impune o constatare. Caracteristica politicii germane în cel de al treilea Reich este, că recurge la diversiuni de asemenea natură, de câteori vrea să-și deghizeze intențiile sale reale.

Și pentru a nu fi acuzați că susținem un paradox, să constatăm chiar opera Führerului, *Mein Kampf*, despre care se spune, că se bucură de un nediscutat prestigiu în cercurile oficiale germane.

În capitoul: „*Falsche Kontinentalpolitik vor dem Kriege*“ autorul impune marelui său stat major: „*Intărirea puterii continentale, prin dobândirea de nou teren în Europa*“. — Și continuă: „*Noi rupem cu politica noastră colonială dinainte de război, noi trecem la politica continentală a viitorului*“.

Din acest citat vedem, că Nemții sunt hotărâți și o spun pe șleau celor ce vreau să-i înțeleagă. Ei vreau colonii în *Europa* și nu aiurea.

În lumina acestor declarații publice, făcute de șeful statului german, pretențiile la coloniile avute înainte de război, care s'au formulat prin d. von Ribentropp la Londra, sunt pur și simplu absurde și grotești.

Realitatea este deci evidentă. Germania are nevoie de mână liberă în țările minore din răsăritul Europei, unde are de gând să-și formeze baza coloniilor sale viitoare, care sunt *continentale*. Știind prea bine, că cheia situației în politica mondială o deține Londra, nimic mai firesc, decât să țină în tenziunea cercurilor diplomatice de aci, pentru a obține aprobarea tactică a Mării Britanii în politica sa de expansiune, de *Drang nach Osten*.

Să nu confundăm însă oamenii, nici locurile. A crede că „*expediția punică*“ reușită d-lui Mussolini în Abisinia, s'ar putea reedita pe malurile Dunării, este o naivitate detestabilă. Un elementar simț de logică ne arată, că ideea de sânge și rasă este incompatibilă cu noua așezare politică și socială din sud-estul european. În ce privește prefacerea acestor țărișoare în *Bordeu*-colonii germane, aceasta ar provoca în mod indiscutabil un scandal din cele mai neuzite.

Domnul Hitler ar fi timpul să descindă odată din leagănul

său de iluzii și să tragă învățăminte din realitatea faptelor. Să aibă în vedere de pildă, că vizita recentă, făcută de d. von Neurath la Viena, este adevratul barometru al situației sale externe. Ori, această vizită, după știrile primite dela cele mai diferite agenții, se spune, că a fost penibilă și că a marcat un eșec neîntâlnit în analele diplomatice. Dacă Austria, țara în care Hitler a contat pe cele mai reale simpatii, a ajuns la o adevărată anti-psihoză germană, ce să mai vorbim de celelalte țări din sud-estul Europei, a căror interese naționale și sociale se orientează prea puțin spre Berlin.

Și mai este un arbitru al situației, care nu poate să fie neglijat. Este d. Mussolini. Să nu se uite, că prietenia acesuia cu cancelarul este strict condiționată de felul cum se rezolvă problema Austriei.

Din toate aceste constatări se poate ușor trage concluzia, că pe orizontul politic al Europei se conturează o spiritualitate vie și activă, cu care *psihoza germană* de azi a rupt orice legătură.

GEORGE VULCU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Idealul generației noastre

Dacă străbatem, în momente de reculegere, negura secolelor, vom observa, că omenirea, n'a progresat, în nici-un domeniu, fie științific, fie artistico-literar, fie tehnic, fie politico-social, decât prin contribuția cerebrală și acțiunea unui infinit de mic număr de oameni, care, de cele mai multe ori, au murit săraci, iar posteritatea recunoscătoare, deseori, nu le-au pus, măcar, o modesta cruce la cap.

Așa a fost, așa este și așa va mai fi.

Acești oameni providențiali — geniile — în scăpărările lor de inspirație divină, trasează lumii întregi, pentru multă vreme, normele de urmat.

Căci, un geniu, dacă am căuta să-l definim, — deși, mai curând îi simți puterea, decât să-l definești — este acela, care a gândit, cum nimeni n'a gândit până la el, iar dela el înainte — mai curând sau mai târziu — toți gândesc și simt ca el.

Dacă geniuul științific, geniuul tehnic, schimbă aspectul naturii, furându-i, împlânzindu-i și canalizându-i puterea punând-o în slujba omului, geniuul omului de acțiune, prin organizare, schimbă și modelează aspectul vieții conviețuitorilor săi, ducându-i spre o viață mai bună, mai omenească, dând posibilitatea majorității să profite de progresele realizate în toate domeniile.

Napoleon — care incontestabil a fost un geniu — nu nu-

mai cuceritor, dar și organizator, spunea: „trei lucruri îmi trebuie să cuceresc lumea: bani, bani și iar bani“.

Prin analogie, am putea adăuga, că pentru a ne consolida și întări ca nație/ și a ne ridica la un loc stimat, în concernul celorlalte popoare, ne trebuie, organizare, organizare și iar organizare.

Fiecare popor, în orice timp, își are idealul lui de urmărit, care odată ajuns, el trebuie căutat și înlocuit cu alt ideal, pe care, dacă nu-l are, trebuie, să-l inventeze.

Căci un popor fără ideal, este ca și un individ fără ideal, este lipsit de dinamism, e lipsit de forța creatoare, e lipsit de tenacitate și perseverență, e lipsit de firul conductor.

Lipsa de ideal molesțește și mai ales astăzi — secolul repeziunii — totdeauna de altfel — lipsa de ideal duce la pieire.

Nimic nu se cere mai imperios astăzi, decât organizare: organizare în armată, organizare în școală, organizare în agricultură, organizare în finanțe. Organizarea joacă un rol important în toate domeniile și în toate instituțiile statului. Rolul organizării este cu atât mai mare în timpurile noastre, cu cât complexitatea diferitelor probleme, este din ce în ce mai mare. „Organizarea e o problemă, care prin dificultățile ei psihice și tehnice constituie sarcina cea mai grea, pe care popoarele o au înaintea lor în epoca contemporană“. Organizarea — iată marea realitate a vieții.

Evoluția omenirii a trecut dela natură, care a asigurat viața omenirii, la muncă, care predomină natura, apoi la capital, care subordonează natura cu munca, ca pe urmă, organizarea să devină o putere autonomă și o forță nouă, distinctă de capital, de muncă și de natură și în stare a le înlocui, pe rând, pe toate.

Popoarele fac apel la organizare, cu atât mai mult, cu cât le lipsește spațiul, unde se mișcau până acum în libertate. Simt nevoia, de a înlocui libertatea de mișcare, pe un spațiu mare, prin adaptare, și organizare, la un spațiu mic.

Organizarea implică ordine, implică unitate, implică continuitate, implică competență, implică ierarhie, implică dinamism, implică entuziasm și optimism.

Ordine — căci baza oricărei organizații este autoritatea și supunerea, nu desmățul; ele reprezintă forma de existență a oricărei organizații.

Unitate — la care se ajunge prin coordonare.

Continuitate — căci fără ea se năruie ce ai clădit, și ai risipă și de material, și de timp, și de energie, și tocmai această continuitate se impune în organizare.

Competență — căci ea îndrumază și coordonează.

Ierarhie — ea dă impulsul, încrederea și autoritate.

Dinamism — el te ține în mersul sacadat al timpurilor, ce ți-se scurg sub ochi, cu repeziune, de multe ori neobservabilă.

Entuziasm și optimism — el îți dă încredere și imbold, ținându-te mereu, la un potențial ridicat de energie psihică și fizică, ce te duce spre realizarea țelului urmărit.

Și toate cele înșirate mai sus, nu se pot aduce la îndeplinire decât de către celula omenească. Când zici organizare, zici neapărat creier și mână omenească pregătită. Ea modelează (celula omenească); ea simplifică; ea raționalizează; ea dă organizarea.

Iată idealul nostru; iată ce trebuie să fim; celule omenești cât mai pregătite pentru consolidarea statului nostru, și tinderea lui spre o civilizație mai înaintată, prin ridicarea economică, intelectuală și morală a țărănimii, prin organizare. Iată civilizația nedespărțită de generalitatea acestor trei noțiuni — starea economică, starea intelectuală și starea morală — la majoritatea cetățenilor unui popor și nedespărțită de dorința de a înlătura în general, sau cel puțin a reduce suferința, privațiunea, și mizeria concetățenilor tăi.

Fiecare om are dreptul la un minimum de existență; hrană sănătoasă și suficientă, locuință igienică, îmbrăcăminte. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, limita suferinții suportabile riscă să fie depășită, ceea ce creiază pericolul comușiunilor, care amenință existența compului social, și care sunt pentru el pierderi de energie.

Societățile omenești, unde acest minim de existență, nu este asigurat, — cum este cazul țărănimii și muncitorimii noastre, cel mai inferior nutrită din toată Europa, (Statisticele Ligi Națiunilor) — sunt rău organizate, rău echilibrate, și cu atât mai îndepărtate de civilizația integrală.

Să fim servitorii celor înfometaji, celor exploatați și celor oprimați, care formează pătura groasă și curată sufletește, fie pe câmp, fie în atelier, fie în birou.

Pe lângă comorile spiritului, să le dăm ce le datorăm, pâinea pentru ei și ai lor, dreptate și iar dreptate. Să căutăm ca prin politică bine înțeleasă și curat făcută să nu lăsăm să se înțeleagă, că este numai activitate parazitara.

Și în mijlocul frământărilor noastre publice, unde găsești doctrina, ideile forțe sănătoase, care să te mâne la acest progres al neamului tău, decât în înjgheburile ideologice a acelorora, care luptă pentru aspirațiile majorității.

E Partidul „Național-Țărănesc“, care are ce nu au alte partide — masa curat românească și cu simțiminte adânci de conservare, — ce formează majoritatea acestui neam.

Ne trebuie însă, creată elita intelectuală eșită din însăși fii acelorora ce fac puterea și mândria acestui partid.

Trebuie formată elita aceasta tot așa de curată ca masa, tot așa de perseverentă și permanentă ca masa.

Trebuie formată elita aceasta fără legături de gașcă și de familie, care să nu aibă în față decât drumul neted și drept al idealului ei, fără șovăiri și ocoliri oportuniste. Ea va da

puterea și irevocabilitatea măsurilor luate pentru binele general.

Elita aceasta va da forța și omogenitatea de totdeauna, în gândire și în acțiune a acestui organism social de conducere, legată prin indestructibila afinitate sufletească, ce nu cunoaște devieri.

Nu vom asista la spărturi dorite și manevrate de unii, care te opresc pentru un moment din drum, aruncând șovăirea și dezorientarea în sufletele unora.

Așa vei ști dinainte pe cine contezi în vremuri grele și nu vei fi jocul adversarilor dinăuntru și din afară.

Nu vei ajunge niciodată în situația ca în împrejurări grele să cauți să-ți convingi însăși colaboratorii apropiați.

Da! Să tindem spre progresul creat de elitele eșite din popor, care se confundă cu idealul întregului popor, elite a căror capacitate se verifică pe planul realizărilor prin spiritul de întreprindere și de organizare.

Trebuie formată elita de spirite distinse, care să dirijeze colectivitatea, și care să servească pentru massă drept model; valoarea lor morală să poată trece în ochii mulțimii drept simbol.

Trebuie formată elita capabilă să-și consacre o parte din timpul și din resursele vieții, interesului general, și aceasta fără nici-un calcul egoist.

Tineretului îi e dat, de a rupe în chipul brutal cu tradiția, și de a crea o realitate politică fără legături, cu putreziciunea de până acum, neseperând niciodată gândirea de acțiuni, căci acela trăește care acționează. Viața e legată de luptă și ea însăși este o succesiune de lupte, din care trebuie, întotdeauna, să ai în vedere a ieși biruitor și cu moralul refăcut și ridicat.

Tineretul — avangarda viitorului — trebuie recrutat din toate mediile și mai ales, cum am amintit mai înainte, din massa mare și curată a acelora ce formează puterea Partidului „Național-Tărănesc“, avându-se în vedere spiritul de sacrificiu, curajul, caracterul, precum și ținuta morală și capacitatea intelectuală.

Iată ce să fim. Iată ce trebuie, să voim, să fim.

Și astăzi, când unul din ai noștri, unul din fiii cei mai buni ai nației, a fost predestinat, să rupă lanțul sfidării, disprețului și indiferenței, nu e o amabilitate a fi în spatele lui, ci o datorie, nu numai față de conștiința fiecăruia, ci o datorie față de viitorul și progresul unui întreg neam.

Și atunci, când se aruncă formula și se flutură ramura unui pretins și monopolizant naționalism, noi mândrii de conștiința oroginei noastre, de simțimintele și menirea noastră, le spunem prin glasul președintelui iubit: „Naționalismul nostru îl sorbim dela izvor. Il sorbim dela țaran. Naționalismul nostru este naționalismul lui Horia, pe care nu l'a învățat nici-unul din marii noștri naționaliști. Naționalismul nostru este

naționalismu lui Avram Iancu, și lui Tudor Vladimirescu. Cine se încadrează în această disciplină, e naționalist din naștere, e naționalist din sânge. Naționalismul viu și adevărat este cel ce se înfățișează în fapte, în creație prin muncă. Naționalismul adevărat este rodnic în timp de pace numai pe terenul social, prin fapte pozitive, ridicând intelectualicește, moralicește și economicește masele muncitoare de bază. A îmbina ideea națională cu ideea socială înseamnă a realiza fapta înălțării națiunii.

E naționalismul dinamic, rațional, adânc, în care te naști și simți că ți-s'ar roși obraji, dacă ai mai căuta, să afirmi tocmai ceea ce îți electrizează fiecare fibră a ființei tale. Să-l învățăm de aiurea? Ei nu știu, probabil, că așa ceva nu se învață.

Naționalismul lor e numai mișcare de suprafață, care mișcă aparent, naționalismul nostru este mișcare de fund, care mișcă greu, dar puternic și cu consecințe neprevăzute.

Să fim mândri de doctrina noastră cristalizată în doctrina statului țărănesc. Ea nu-i numai vorbă; ea nu-i numai o formulă trecătoare, care canalizează admirație trecătoare. Ea e un program ce trebuie înfăptuit și realizat. Ea este însăși existența noastră de totdeauna, de ieri, de azi și de mâine.

Pentru această doctrină necanalizată, s'au sacrificat în neștiință atâtea de ai noștri, al căror sacrificiu, pe urmă, era speculat și folosit de alții.

Tineretul găsește aci tot ce-i poate menține și mări entuziasmul în luptă cu viața.

O conducere ca o linie dreaptă, care nu știe ce-i compromisul și capitularea în fața principiilor mari, demnitate și înțelegerea față de realitățile timpurilor în care trăim, simpatie și sprijin față de tineret, unde mai bine ca ori unde se simte menirea lui în organismul noului stat.

Să fim demni de atenția și menirea noastră.

Nu de dragul parvenirei, nu prin oratorie de răspântie, nu prin răspândire de energie în discuții sterile, meschine și fără folos, ce înjosesc; ci prin muncă continuă, calitativă și constructivă, pe șantierul ridicării nației pentru a câștiga din timpul trecut și trăit în suferință și umilință, spre idealul nostru — întărirea și consolidarea acestui neam prin ridicarea țărânimii, prin organizare, muncă, muncă și iar muncă.

Nobilă și sfântă menire.

Vom fi demni și destul de curați de a oficia slujba pe altarul nației? Cei ce vă simțiți curați, îmbrăcați haina procesiunii, să slujiți la acest altar.

Piedicele? Mijloacele? Cu un astfel de ideal ele nu contează, nu se alege, și n'au ce căuta în fața celor hotărâți.

Intre două alternative

În ultimul timp s'au petrecut la noi în viața politică unele lucruri cari e bine să fie subliniate, fiindcă pe deoparte luminează și pentru cei mai orbi, adevăratul sens al mișcărilor de dreapta și pe de alta ne arată, că antisemitismul pe care aceste mișcări se părea că voiesc să-l ridice la un principiu de stat, nu este în realitate decât un pretext grosolan, pentru a lovi în libertatea de manifestare a masselor țărănești și muncitoare.

Că antisemitismul nu este o politică, ne demonstrează cu prisosință, în fiecare zi, realitatea vieții și situația din Germania hitleristă. Partidul hitlerist — care în opoziție pretindea că va realiza — „înaintea binelui individual binele obșteșc“, având ca principiu de acțiune antisemitismul, a ajuns la două rezultate cari nu se pot contesta.

Un prim rezultat este falimentul economic, pe care ni-l prezintă, chiar datele statistice oficiale germane.

Al doilea rezultat pe care l'au obținut, este că, cele șase sute mii de posturi, la stat sau în întreprinderi particulare, ocupate de evrei, au fost împărțite partizanilor regimului.

Nu după multă vreme, însă au observat că sunt mult mai mulți partizani decât posturi disponibile, și atunci soluția n'a fost greu de găsit, — acțiunea de înlocuire în funcțiuni s'a îndreptat în contra chiar a germanilor. Prigoana s'a îndreptat în special contra acelor, cari mai înainte de domnia lui Hitler au aparținut altor organisme politice.

Consecințele ce vor decurge din această stare de lucruri, sunt ușor de întrevăzut. S'au creiat dușmăni și rivalități, s'a acumulat o ură și o disperare, cari vor izbucni cu certitudine într'o zi, când aceasta va fi mai puțin așteptată.

Dar să revenim la situația din România unde adepții hitlerismului, chiar dela începutul mișcării și-au dat intenția pe față.

Faptul îndeajuns de cunoscut, că grupările de extrema dreapta dela noi, cari se bazează pe o adeziune fără discernământ a câtorva tineri, n'au lovit niciodată, sub nici o formă, în bancheii evrei, nu poate să fie o simplă coincidență.

Deasemenea nu este o coincidență, nici faptul că toate victimele, acestui sângeros sport național pe care-l practică, organizația zisă naționalistă „Totul pentru țară“ au fost de regulă recrutate numai din rândurile exponenților, masselor populare. Asasinarea lui I. G. Duca și alte atentate similare — tentativa de asasinat săvârșită — dar neisbită asupra profesorului T. Bratu, care convins de dreptatea cauzei celor

mulți, a dat alarma împotriva acestei rățăcirii asatine, sunt acte cari ne prezintă dovada încontestabilă că:

Nu exterminarea evreilor o doresc mișcările de dreapta, ci obiectivul pe care-l urmăresc cu înfrigurare, este înăbușirea mișcării de eliberare, care devine din zi în zi mai puternică, a milioaneilor de țărani și muncitori. Faptul reiese și mai evident, din ultimul atac al legionarilor dela Sibiu, unde au ucis un țaran și pe alții șasesprezece i-a rănit.

Manifestările huliganilor în ultima vreme se produc pretutindeni și afectează forme neobișnuite. Dela asasinatul individual s'a trecut la asasinarea colectivă. Vânătoarea de oameni începe să ia proporții, pânda asasină devine tot mai amenințătoare. Pătura conducătoare condamnată la pieire de însăși evoluția lucrurilor și a istoriei, arogantă și abuzivă, înțelege să reziste cu toate mijloacele împotriva acțiunii de înlocuire la conducerea statului, a masselor țărănești. Deaceia, rămășițele reacționare, capitaliste, clericale s'au organizat în „gărzi” și au început o luptă crâncenă împotriva țărănimii.

Firește că, reacțiunea aceasta a clasei conducătoare nu poate fi privită decât în raport cu acțiunea masselor, aceasta este elementar, dar nu este mai puțin adevărat, că măsurile de represiune, în loc să reducă din virulența acestei febre asatine, dimpotrivă mărește — în chip vădit — această fanatică pornire a tineretului. Starea de asediu și cenzura, cari s'au permanentizat sub regimul liberal, se pare că au un singur efect: acela de a răpi orice posibilitate de manifestare legală a păturilor exploatate.

S'a spus adesea, că concepția socială a clasei țărănești este conservatoare și refractară oricărui spirit de înnoire. Este o legendă, care a circulat mult timp gratuit, dar care acum începe să se spulbere. Conservativismul presupune prosperitate, înflorire, bună stare, dar o țărănime, jefuită, exploatată de samsari și calicita de fisc, cu un standard de viață, care tinde zilnic spre mizeria fiziologică, nu poate să fie scut de apărare a conservativismului oligarhic.

Tendențele țărănimii de azi, se mișcă pe linii net revoluționare. Nota revoluționară a concepției, nu este de fapt decât reflexul stărilor și răsturnărilor la care asistăm în domeniul economic.

Dacă urmărim, cât de superficial, schimbările cari s'au petrecut la noi dela rășboiu încoace în domeniul economic și social, ne putem da ușor seama despre spiritul de negație și revoltă contra orânduirii actuale a țărănimii.

Lăsând la oparte ironia pe care soarta a rânduit-o cândva ca partidul liberal, care este expresia fidelă a intereselor oligarhiei capitaliste reacționare — să-și însușească totuși cele două mari reforme, împroprietărirea și votul universal, atât de dorite și iubite de masse, dar aceasta fie cu scopul de a evita unele răsturnări, fie pentru un succes electoral, fie cu

alte scopuri mai puțin onorabile, asupra cărora nu vom insista. Aceste reforme de importantă istorică, prin felul cum au fost rezolvate și aplicate, în loc să fie de folos masselor, au servit aceloră cari la adăpostul statului și a acestor lozinci nouă, trăgeau pentru rudele și partizanii lor foloase de ordin material. Nu s'a organizat nici producția țărănească, nici vânzarea produselor, nici aprovizionarea țăranilor. Ne găsim în situația de unde am plecat, adică în aceeași situație din 1918, când eram să alegem între împroprietărire și votul universal și între răscoala țărănească generală. Și azi avem de ales între două alternative, una conduce cu siguranță la haos, cealaltă se îndreaptă către posibilități nesfârșite de pace, de prosperitate de libertate.

Rezultă imediat că pentru a evita alternativa primă, este neapereată nevoie, de raționalizarea generală a forțelor de producție, după legile democrației și a întregului aparat de stat, lege, drept, administrație.

Catastrofa are loc atunci, când clasa conducătoare prin guvernele, cari întâmplător se află la conducerea statului, persistă a se opune.

Ordinea actuală însă, la noi ca și aiurea, n'are nici o legătură cu eternitatea, cum vor să ne învețe speculatorii și pescuitorii în apă tulbure. Reacțiunile vremelnice nu vor schimba nimic din rezultatul total. Triumful democrației e irezistibil ca și acela al țăranimii, deoarece își sorb vitalitatea din procesul economic. Dar statul actual dispunând de o putere formidabilă armată, pe care sistematic au îndepărtat-o de popor, — magistratura, poliția, sisteme penitenciare, regimul liberal se poate încă menține multă vreme. Însă cu cât își va menține vreme mai îndelungată stăpânirea prin aceste mijloace, cu atât mai complectă va fi năruirea lui politică. Partidul naț-țărănesc, care stă pe baricada democrației pentru a apăra libertatea de manifestare și acțiune a cetățenilor, are în primul rând nobila sarcină de a emancipa țăranimea de mizerie și foamete. Pentru ca acest partid să fie ceace o lume întreagă se așteaptă dela ei, să se sprijine pe singura bază socială serioasă, pe tendința înflăcărată de libertate a masselor țărănești. Cine nu se așează pe această temelie serioasă, își pierde vremea înzadar. Deaceia primul lucru este să curețe în sânul său rezidiile unor concepții de mult înmormântate prin o îndelungă și practică verificare. Pentru o ordine nouă, e nevoie de oameni noi. O ordine reală fundată pe dreptate și binele general, tocmai pentru ca fiecare individ să devină un om nou și o personalitate adevărată.

Acțiune, schimbare, creație pe linia revendicărilor țărănești este singura soluție serioasă pentru a ieși din acest echivoc dialectic.

AUREL VLĂSCEANU.

ÎNSEMNĂRI

Pe primul plan: înfăptuirea Statului țărănesc

- Intensificarea acțiunii mișcărilor de dreapta a obligat partidul național-țărănesc să dea — pentru oarecare timp — întâietate preocupărilor în legătură cu organizarea luptei împotriva falsului naționalism al celor cari de dragul puterii sunt în stare să anarhizeze țara, împingând-o într-o tragedie de felul celei din Spania. Partidul național-țărănesc s'a văzut obligat să-și organizeze gărzii țărănești dovedindu-se carența guvernului și a autorității față de îndrăselile anumitor grupări, cari cred că prin intimidare și apoi prin teroare își pot deschide drumul spre stăpânirea acestei țări, împotriva sentimentului public și împotriva intereselor mari ale neamului nostru. În acest răstimp al tentativelor de răstăcere a opiniei publice românești, de impresionare a ei prin acte streine de firea și tradițiile noastre, partidul național-țărănesc a trebuit să întreprindă o intensă acțiune de clarificare, de rezistență și de afirmare a credințelor sale isvorite din înțelegerea și adâncirea nevoilor specific românești, a căror soluționare nu se poate face sacrificând libertatea, democrația și disciplina în fapte și gândire, cum propovăduiesc saltimbancii neo-naționalismului.

- Fără a nesocoti propaganda și actele mișcărilor de dreapta, partidul național-țărănist vă trebui să continue cercetarea și adâncirea marelui probleme a Statului național-țărănesc. Acest partid își justifică existența în viața publică a țării prin adeviziunea masselor la programul și acțiunea sa, prin angajamentul ce și-a luat de a înfăptui acest program și de a realiza un Stat românesc nou, în care primatul țărănimii să se evidențieze prin realizări mari, îndrăznețe, radicale pe seama acesteia.

Statul nostru stă de decenii la discreția unor categorii orășenești și a așa zisilor conducători cu tot cortelul lor de sinecuriști, profitori și bugetivori. Totul este răduit ca să satisfacă apetiturile, pofta de căpătuire și îmbogățire rapidă a unei burghezii căreia, lipsindu-i tradiția în muncă stăruitoare și organicitatea existenței, practic zi de zi metoda parvenirei prin politicianism, a câștigării existenței prin expediente și a osteneților prin birourile administrațiilor de tot felul pentru obținerea de slujbe, concesiuni, evaziuni fiscale, pentru mituirea funcționarilor, pentru călcarea legilor și a moralei.

De sigur, că întâiele încropiri ale Statului țărănesc vor trebui să privească aspectul și cuprinsul etic al Statului de mâine. Vor trebui trimiși „la urmă“ toți declassații, accesul în afacerile și în averea Statului trebuie deschis numai acelor oameni integri, cari prin munca lor fac un fapt de producțiune util societății, iar oamenii politici să li-se limiteze atribuțiunile la stricta reprezentare a cetățenilor, iar nu la acțiunea de acaparare a averii publice pe seama lor, a neamurilor și a protejaților lor. Situațiunea slujbașilor Statului va trebui minuțios cercetată; funcționarii trebuie să devine oameni cari să poată trăi onestete de pe urma muncii lor oneste. Apoi, sancțiuni grele pentru necinsteți, mituiți și mituitori, cu judecată sumară și rapidă.

- Etica național-țărănistă vă trebui să determine o măsurare în și în jurul propriei case. N'avem naivitatea să credem că în partidul național-țărănist și-au dat întâlnire toți îngerii României întregite. Vor trebui identificați toți acei precepuți ai vieții publice, cari cu necinste și rearedință ar abate acțiunea partidului din drumul său drept și luminos; eliminarea oamenilor dovediți neonești din orice treaptă ierarhică a partidului este un imperativ și totodată o condițiune pentruca o operă mare să se poată înfăptui.

Nu aici vom arăta reformele pe cari partidul le preconizează; ele sunt trecute în programul care stă la îndemâna oricui; nu se găsește acolo totul dar se găsește destul pentru ca cine vrea să se orienteze să poată fi orientat. Este deosebit de importantă eșalonarea în realizarea acestui program, ritmul și energia, adâncimea reformelor și metoda. Este preferabil să se înfăptuiască mai puțin, dar ceiace se va face să fie temeinic, durabil, de nesdruncinat. Sănătatea țărânului, cultura populară, elibinarea speciei muncii țărănești, creditul efitin și abundent, subordonarea industriei consumului popular intern, scoaterea din sectorul inițiativ și profitorismului particular a industriilor de bază, a Băncii Naționale și a creditului în general, extinderea municipalizărilor, întocmirea bugetului după chipul nevoilor mari ale celor mulți dela sate și orașe, deschiderea accesului tineretului dela sate spre cultura superioară, toate acestea și încă altele sunt totatătea probleme pe cari Statul românesc de mâine va trebui să și-le pună și să le rezolve.

Marea operă de redesteptare și de propășire a țărănimii române va trebui să angajeze cele mai vii energii, cele mai cuprinzătoare minți și cele mai generoase suflete pe cari acest partid le poate oferi țării și neamului. Din guvernarea național-țărănistă neamul românesc va să iasă întărit, încrederea țărănimii în partidul ei va trebui să se cimenteze definitiv, țara va trebui să se simtă tare înăuntru și în afară, escrescențele de extremă dreaptă sau de extremă stângă vor trebui să fie stărpite, nu prin silnicie ci printr'o operă de persuasiune desprinsă din fapte temeinice pe seama neamului românesc.

Statul nou cu țăran, sat și cetățean nou, Stat național și de dreptate socială, Stat democratic și de libertăți, acesta este Statul de mâine gândit și voit de partidul național țărănesc. V. J.

BCU Cluj / ~~Cluj~~ University Library Cluj

Domnul Președinte Ion Mihalache

Congresul general al partidului național țărănesc din 4 Aprilie a reales cu unanimitate și cu unanimă însuflețire pe dl Ion Mihalache ca președintele pe o perioadă de încă 4 ani. Marea bucurie a acestei realegeri era întipărită pe fețele vechilor luptători pentru țărănime a căror inimă vibra și vibrează în unison cu aceia a marelui conducător al țărănimii române.

Cine cunoaște trecentul dlui Ion Mihalache, linia dreaptă a gândirii și acțiunii dsale timp de 30 de ani, pasiunea și vigoarea cu cari luptă pentru orice cauză dreaptă, mintea sa ageră și inima sa ducioasă, nu va putea să nu recunoască că președintele partidului național țărănesc este cea mai expresivă, mai autentică și mai proeminentă personalitate a vieții publice românești. Alții pot avea de partea lor numele unei familii ilustre în societatea românească, altora le-a putut spori aureola evenimentele mari istorice în centrul cărora au trăit, dar nimeni nu poate prezenta străduința, sbuciumul, ridicarea și afirmarea de om și de cetățean ale dlui Ion Mihalache, fiu de țăran modest, smuls de o mare chemare din mijlocul celor ai săi pentru a da intruchipare, trup și suflet, revendicările robotarilor pământului românesc. Dl Ion Mihalache este singurul dintre fruntașii politicii românești care a creat un curent, un mare partid politic — partidul țărănesc — pe care l-a organizat, căruia l-a dat doctrina și pe care l-a dus în lupte și în izbâzi.

În numele și pentru apărarea țărănimii s'au mai ridicat români vrednici; niciunul n'a ajuns până la crearea și afirmarea unui organism politic al țărănimii de însemnătatea partidului țărănesc creat de dl. Ion Mihalache. O soarte tristă a prins totdeauna în mrejele ei pe luptătorii români pentru țărănime. Pe căi piezișe, prin silnicii și trădări, cei ridicați din țărănime pentru a o așeza în drepturile ei au fost răpuși pentru ca poftele de exploatare și de împilare să și poată urma drumul lor sinistru. Un destin tragic a mistuit în vâltoirile lui pe mulți din cei cari au luptat pentru ridicarea țărănimii. Dar toate își au un sfârșit. Țără-

nimea intră pe poarta viitorului care, în sfârșit, este și al său, având în frunte pe unul din ai săi, pe cel mai reprezentativ conducător pe care l-a avut mulțimea satelor noastre în ultimele decenii.

Dl. Ion Mihalache, nu mai poate fi răpus. E puternic, e mare strateg și are în jurul său oaste vâncioasă și instruită. Opera de afirmare a primatului țărănimii, de prefaceri structurale ale organismului social, cultural și economic al țării, opera de restaurare a țării în ceiace ea trebuie să aibă mai durabil, mai înălțat și mai mareț, poate începe oricând. Ion Mihalache, prin mintea, energia și onestitatea lui garantează împlinirea marilor așteptări; cei cari îl cunosc știu cât poate da acest om excepțional nației sale. Cine se așează deacurmezișul drumului acestui mare român, nu voeste binele neamului nostru; și de oriunde ar veni această împotrivire, ea va fi răsbunată cu vârf și indesat.

Oastea să se dovedească demnă de marele ei cărmaci; cunoaștem virtuțile acesteia, călitate în lupte lungi și grele; mai mult decât oricând mințile să fie deschise înțelegerii rostului mare pe care partidul național-țărănesc îl are în viața publică a țării. Președinția dlui Ion Mihalache garantează dezvoltarea unei munci rodnice și demne.

Partidul național-țărănesc are un mare președinte. Vrednicia lui solidarizează în jurul ei pe cei buni ai acestui puternic organism politic. Doctrina, programul sunt astfel date în grija unui om care crede în ele, care nu precupește nici o jertfă pentru a le înfăptui. Și aceasta este foarte mult, chiar totul. Cei strânsi în jurul acestei reviste omagiază pe președintele partidului național-țărănesc.

D-rul NICOLAE LUPU

În capitala județului său de origine, Fălciu, a fost sărbătorit, nu de mult, Doctorul Lupu. Au alergat acolo, mii de săteni și sute de intelectuali pentru a omagia pe marele luptător cu prilejul împlinirii a 30 de ani de activitate publică.

Cine nu a auzit în țara noastră de Doctorul Lupu? Toți îl cunosc, dar îl înțeleg mai puțini. Temperamentul, inteligența și statornicia în credință a vigurosului luptător moldovean sunt componentele esențiale ale minții și sufletului său generos, revărsat cu largă dărnicie în ogorul deșteptării țărănimii noastre, în arena apărării celor mulți și slabi, în vâltoarea luptei pentru dreptate și democrație.

Omul acesta vijelios împletește în masiva lui personalitate cele mai prețioase daruri cu care Dumnezeu poate înzestra pe un luptător politic. În toate problemele mari pe cari împrejurările le-au pus națiunii lui, D-rul Lupu și-a spus cuvântul inspirat, a despicat până'n miezul lor evenimentele, s'a împotrivit cu vehemență oricăror încălcări de drepturi și nesocotire a ameniei, a prevăzut și a prevenit, a descoperit și a divulgat pe mize și prevaricatori, a mers în lungul și'n latul țării pentru a propovădui iubirea de libertate, atașamentul la democrație. Pretutindeni ascultat și aplaudat, D-rul Lupu a fost purtătorul de cuvânt respectat și necruțător. Niciodată nu a pierdut încrederea în steama neamului său și în cele mai tragice momente ale românismului, D-rul Lupu a adus îmbărbătare, optimism.

D-rul Lupu este unul din ctitorii României mari și noi. Înainte de marele război a dus luptă de precursor al marelor reforme: agrară și electorală. A dovedit iubire caldă pentru țărănime și înțelegere pentru nevoile ei mari și multe. Obidiții găseau în sufletul generos al tânărului medic, apărare și alinare. Păstrător de bune tradiții românești, D-rul Lupu își iubește satul de origine, bunii lui părinți, e creștin de fapte și simțire, sare repede în ajutorul celui necăjit, se ridică fără menajamente împotriva abuzurilor și lipsei de scrupule a celor puternici.

Locuința strămtă de hotel a D-rului Lupu este permanent înghesuită de oameni din toate clasele și cu tot felul de nevoi. Lumea de mijloc și cei de jos au în D-rul Lupu un prieten și un protector.

D-rul Lupu a atacat mult și a fost și este atacat tot atât de mult.

Impotriva acestui dârz și neînfricat luptător s'au născocit fel de fel de calomnii; cu nimic nu a putut să fie îndepărtat din afecțiunea și atașamentul celor mulți, cari de 30 ani s'au rostit neconținut prin glasul marelui tribun.

Tineretul ardelean omagiază pe neobositul luptător pentru tot ce a dat până acum neamului său și-i mărturisește dragoste sinceră pentru ce îndeplinește astăzi și pentru ce va mai săvârși mâine. Țărâniei acestei provincii ar trebui să i-se vorbească mai mult de însușirile mari și îndelungatele ostenele pentru cauza țărânească ale D-rului Lupu. El a binemeritat dela țărâniea română de pretutindeni.

Tot binele, pe care l-a făcut și l-a dorit neamului său, să dea Domnul să întovărășească de aci înainte viața vigurosului luptător moldovean.

De undeva, nu mai știm de unde, am reținut o poezie a unui necunoscut, I. Dumitrescu-Pietrari. Iat-o:

SCRISOARE

Mamă,
De rămâneam în satul nost' Pietrari,
Printre cireșii 'n care am crescut,
De gâze și de ierburi cunoscut,
Aș fi dormit sub streșini de arțari
Și depărtarea nu m'ar fi durut...

De rămâneam în satul mic, blajin,
Cu sora mea și frații mei naivi,
Aveam doi boi, oricât de costelivi,
Și-aș fi 'nvățat mai bine să mă 'nehin
Lui Dumnezeu — un Dumnezeu de țară,
Cu barba albă și suman de in...
Aș vrea de-aici, în sat la El să vin,
Dar m'a făcut, măicuță, târgul fiară
Și'n bunătatea Lui nu pot să urc,
Iar El, la mine, în zadar coboară...

D-I Ion Mihalache către tineret

La inaugurarea cantinei și căminului studentesc „C. Dobrescu-Argeș” din București, dl. I. Mihalache, președintele partidului național-țărănesc, a trimis o scrisoare din care desprindem cele ce urmează:

Iubiți tineri,

Rezistați în fața ispitelor și faceți și pe semenii voștri să reziste. Nu voim să vă „politicianizați”; fugiți de comitete și paracomitete, de ițe și de chichițe, feriiți-vă de arivism, de parvenitism.

Dați-vă cărții și studiului. Aci voim să vă ajutăm a găsi liniștea necesară.

Dar nu uitați ce datorati alor voștri.

Rezistați ispitelor și pășurați-vă sufletul pe care-l au părinții voștri și întoarceți și pe alții dela căi greșite.

Înlături ispitele de stânga: doctrina marxistă turnată în formule matematice poate seduce, nu se potrivește însă timpurilor și mai ales într-o țară de țărani. Karl Marx însuși a văzut acest lucru, numind, su-părat, pe țărani „un sac de cartofi”.

Înlături ispetele de dreapta; fiii de țărani n'au nevoie să învețe românism și naționalism adus de vânturile lumii pe meleagurile noastre.

Rezistați întru credință în părinții voștri, păstrători ai legii, ai datinelor, ai creștinismului de fapte, suferință, iubire și nădejde.

Vă vom ajuta din datorie către Țară.

Peste o sută de profesori universitari din organizația ce măi ono-

rez a prezida — lucrează la un program de sănătoasă îndrumare a tineretului românesc pe căile folositoare neamului într'o țară care așteaptă muncă ordonată pe toate țăramurile — și unde tineretul român, temeinic pregătit, va putea găsi întrebuințarea folositoare și lui și păturilor muncitoare și țări — sub înțeleapta conducere a Regelui înnoitor Carol al II-lea.

Cu aceste gânduri vă urez Biruință prin Muncă și pentru dreptate.

Țărăimea poloneză cere să i-se facă dreptate

La începutul lui Februarie a avut loc la Varșovia un congres al „Uniunii partidelor populare“, grupate în jurul marelui partid țărănesc, care până în 1927 a fost elementul de conducere din toate guvernele. Astăzi șeful și frunțașii acestui partid sunt refugiați în străinătate, pentruca să nu-și piardă viața în cazematele forturilor, unde zec mulți din frunțașii partidelor democratice, prizoniți de urgia dictaturii, care își apără interesele și existența prin toate mijloacele.

Cu toată acestea mișcarea țărănistă a luat proporții covârșitoare. La congresul din Varșovia au participat delegați din toată țara. Mulți dintre ei, cari în actuala situație economică din țara vecină n'au avut nici banii de tren, au venit în plină iarnă câte 30, 40 și 50 klm, pe jos, pentruca să afirme aspirațiunile și voința elementului de bază al națiunii poloneze, a plugarilor, cari reprezintă, ca și la noi, cel puțin 90 la sută din populația.

Aparatul guvernamental a știut să împiedice transmiterea în străinătate a desbaterilor acestui congres. S'au găsit totuși câteva ziare din Varșovia, în frunte cu „Kurjer Poranny“, care au publicat dări de seamă, exprimându-și satisfacția că înfărsit „Uniunea partidelor populare“ a luat hotărîrea să înceapă lupta deschisă pentru democrație. Se pare că această manifestare a țărănimii poloneze a fost atât de impresionantă, încât a pus pe gânduri chiar și cercurile guvernamentale, cari profită de ani de zile de beneficiile și absența de control a regimului dictatorial. Altfel ar fi inexplicabilă atitudinea ziarului „Wiek Nowy“, care simpatizând cu guvernul, a găsit totuși cu cale să-și încheie articolul despre congresul țărănesc cu următoarea concluzie politică:

„Nici un om inteligent n'ar putea să răspundă la întrebarea, de ce într'o țară ca Polonia, cu o populație în majoritate agricultori, aceștia nu sunt reprezentăți în guvern. Orice partid politic, care vrea să se menție la putere, trebuie să caute sprijin în pătura țărănească.“

În ce privește fondul acestei mișcări, găsim în oficiosul partidului țărănesc, „Zielony Sztandar“, fragmente caracteristice și un avertisment foarte serios la adresa regimului dictatorial de astăzi.

„Massele țărănești, — scrie ziarul — sunt hotărîte să înlăture orice piedici, care îngreunează evoluția satelor poloneze ca și reorganizarea politică și economică a structurii statului.“

„Plugarii polonezi așteaptă să li se recunoască drepturile politice. Țăranii cer să fie gospodari cu drepturi egale cu ceilalți cetățeni în lăuntrul statului și să împartă răspunderea pentru liniștea, ordinea și siguranța statului.“

„Conștientă că drepturile acestea naturale nu le poate avea astăzi fără luptă, plugărima poloneză declară că este gata în orice moment, să înfrunte toate riscurile ei.“

Este evident că dacă țărăimea poloneză, cu tot regimul de constrângere și chiar de teroare, cu toate că frunțașii mișcării se pot trezi în orice moment în cazematele ucigătoare ale cetății Brest-Litowsk, — a avut curajul unei asemenea manifestări, se întemeiază pe forțe într'adevăr reale, cari le asigură certitudinea reușitei în lupta pe care o anunță.

De altfel situația de forțe a „Uniunii partidelor populare“ este cu atât mai importantă, cu cât oficioasele partidului social democrat, un partid care stăpânește majoritatea orașelor industriale, a accentuat ca-

tegorie că „muncitorii socialiști sunt hotărâți să ajute țărănimea în lupta ei pentru democrație“.

Se afirmă că mareșalul Ridz-Smigly, succesorul lui Iosef Pilsudsky, cu toate opoziția faimoasei grupări a coloneilor, își dă seama de realitatea situației politice. Faptul acesta, dacă este sincer, atunci Polonia va fi crufată în aceste vremuri de criză internațională, de o primejdioasă convulsione internă.

În orice caz ne apropiem de ziua în care se va pune capăt și în Polonia regimului dictatorial, pe care zecile de milioane de țărani, precum se vede, nu-l mai tolerează.

Congresul profesorilor universitari național-țărăniști

La 21 și 22 Februarie s'au adunat la București, în conferință, profesorii universitari național-țărăniști pentru a discuta și a lua hotărâri în legătură cu problemele vieții studentești. S'au prezentat câteva rapoarte foarte interesante, printre cari menționăm: Folosirea elementelor tinere în Statul național-țărănesc (V. Madgearu). Problema socială a studențimii (I. Răducanu). Condițiunile în cari se fac studiile la noi (I. C. Petrescu). Profesori și studenți (G. Tașcă). Problema generațiilor (M. Ralea). Șomajul intelectualilor (N. Ghiulea). Suprapopulația universitară (Victor Jinga), etc.

Discuțiile au fost ample, soluțiile eficace. Conferința a fost prezidată de dl. Prof. C. Rădulescu-Motru. La începutul și la sfârșitul conferinței a luat parte și d. Ion Mihalehe, președintele partidului național-țărănesc. Profesorii universitari au oferit un banchet președintelui partidului, marelui învățător dela Topoloveni, ajuns prin inteligența și energia sa până în vârful piramidei politice a României.

Regretăm că nu avem spațiu corespunzător pentru a reproduce toate referatele, deosebit de interesante, ce s'au prezentat. Reproducem numai primul referat, acela al dlui Prof. M. Ralea, despre

PROBLEMA GENERAȚIILOR.

Una din originalitățile luptelor sociale actuale e aceea de a fi introdus lupta între generații. Istoria a cunoscut lupta de rasă, lupta de clasă și lupta pentru credința religioasă.

Azi asistem la un capitol inedit: lupta de generație.

Întreaga istorie a omenirii civilizate se caracterizează prin continuitatea generațiilor. La toate popoarele, începând cu cele primitive, urmând apoi în lumea greco-romană și apoi în evul mediu popoarele au întreținut „rituri de inițiere“: cei bătrâni ajutând pe cei tineri să se desvolte, cei tineri respectând experiența și înțelepciunea celor bătrâni. Mișul transmisiunii torțelor din antichitate simboliza această continuitate a generațiilor. Chiar perioadele revoluționare au păstrat o parte din tradiții și din experiențele celor în vârstă. Adunări speciale de veterani, de seniori au fost menținute și consultate și în astfel de timpuri tulburi.

Asistăm astăzi la o ruptură, la o sciziune complectă între generații. Tineretul din multe țări, dar mai ales cel dela noi, se crede investit cu o misiune specială. El se consideră animat de o mentalitate revoluționare, de o structură sufletească complect nouă, care nu are nimic comun cu cei mai bătrâni.

Disprețul studențimii pentru cei cari i-au precedat e un fapt notoriu. Se pleacă dela ideea că generația actuală nu poate colabora cu înaintașii lor, deoarece ea are altă morală, altă logică, altă politică.

Se exclude astfel din comunitatea nației aproape tot ce trece de vârsta de 40 de ani. Cînd a trăit cât de puțin înaintea războiului, e considerat străin de timpul și de nația lui. Generația actuală formează astfel un cerc închis, cu o mentalitate proprie, cu țelul și idealuri străine de celelalte generații. În orice ocazie se învoacă o sociologie a generației, pentru a justifica refuzul de colaborare a celor tineri cu cei bă-

trâni. N'am putea spune că fenomenul e general, dar trebuie să constatăm că el e destul de răspândit pentru a fi reflectat.

O astfel de stare de spirit e cu deosebire pernicioasă pentru dezvoltarea normală a unui popor.

a) Mai întâi ea e falsă din punct de vedere al adevărului. Generația tânără nu vine azi cu un program revoluționar care să fie cu totul străin generațiilor anterioare. Amintind faptul că nici o revoluție nu înseamnă o rupere absolută de tradiții și că fiecare din ele păstrează o bună parte din trecut, trebuie să constatăm că revendicările și credințele actuale ale tineretului sunt de caracter conservator. În adevăr ceea ce voeste să apere o parte o tineretului de azi: națiunea, religia, ordinea sunt valori pe care omenirea le-a înscris în programul ei politic și social de mai bine de 100 de ani.

Cum să nu găsească atunci generația actuală puncte de contact cu cei mai bătrâni?

b) Continuitatea între generații e singura cheazășie a progresului. Dacă din două zeci în două zeci de ani s'ar rupe mereu cu trecutul și tineretul ar începe viața din nou, ștergând cu buretele ceea ce au făcut înaintașii, națiunile ar îndeplini o muncă de Sisif și progresul care înseamnă adăugare și acumulare, nu anihilare de bunuri spirituale n'ar fi posibil.

c) Prosperitatea națiunilor se bazează pe un echilibru între experiență și entuziasm. O societate însufletită numai de avânt duce la anarhie, după cum una condusă numai de experiență și înțelepciune duce la anchilozare și scleroză. Provrbul francez: „si jeunesse savait et si veillesse pouvait“, exprimă necesitatea acestui just dozaj între cele două elemente.

d) Înălturarea din câmpul muncii naționale și pensionarea precoce a omenilor de peste patruzeci de ani așa cum pretind unii reprezentanți ai tineretului duce la o ruină economică a nației: Căci, dacă munca înseamnă evoluție, neutilizarea tuturor vârstelor duce la o teribilă risipă. În țările de mare civilizație bătrânii sunt întrebuințați până la ultima puțință de randament. A renunța la jumătate din acest randament de muncă și a întreține atâți pensionari, fie chiar în mizerie, înseamnă a reduce capacitatea de lucru a nației până aproape de ruină.

e) Dar aspectul cel mai grav al acestei mentalități e următorul: Generației actuale, chiar când cu șomajul intelectual, i-se dă de lucru, refuză ed a se mai pregăti să cucerească treptele unei cariere prin studiu, muncă, examene.

Modul acesta de afirmare individuală li se pare lung, lent și mediocru. Ei vor o cucerire colectivă, în numele generației a tuturor posturilor de comandă din stat. Ei au suprimat virtuțile de luptă personală pe baza meritului, a muncii și a răbdării. Voesc o revoluție totală care să îndepărteze pe toți înaintașii lor și să le ofere locurile ușor, fără efort, cu maximum de comoditate. Aceste perspective paradiziace îi face să adere la ori ce perspectivă revoluționară pentru a avea repede și facil totul.

Suprimarea efortului individual înseamnă anihilarea personalității. Dacă fiecare fără răspundere individuală vrea să pătrundă în viață, indiferent de merit, pe căile colective și ăresponsabile ale generației, așa cum se întră în bloc fără bilet la teatru, ori ce emulație, ori ce dezvoltare a individualității e suprimată. Când cineva își asigură succesul nu pe ideea de merit ci pe o invazie brutală a tuturor, însăși ideea de civilizație e periclitată.

Această mentalitate periculoasă are desigur cauzele ei. Sciziunea și izolarea generațiilor e un efect al șomajului intelectual, al unei rele organizații școlare și sociale, al barbarizării societății din motive economice și morale. Combaterea ei trebuie făcută simultan și economic și moral. În orice caz această prejudecată gravă a războiului între generații formează oarecum platforma teoretică, postulatul dela care pleacă toată anarhia tineretului de azi. Ea e prefața și justificarea tuturor tulburărilor de azi. Dar cei care în numele unui stat totalitar cer solidarizarea tuturor

claselor neamului într-o perfectă unitate națională, nu pot exclude generațiile mature din comunitatea națională și nu pot ajuta, sprijiniți pe acest principiu o dictatură a tineretului.

Prin toate mijloacele, profesorii sunt datori să arate cu orice ocazie ineptia și pericolul concepției luptelor între generații. Prin exemplul și cuvântul lor ei trebuie să cheme în deplină solidaritate toate generațiile de muncă, în deplină înfrățire și iubire.

Actualitate politică și socială în Ardeal

Dl. Profesor Victor Jinga a fost întrebat de dl. Vasile Munteanu, redactor al ziarului „Adevărul“, despre unele probleme care se pun astăzi în Ardeal. Răspunsurile au fost publicate în „Adevărul“ din 15 Martie. Reproducem aci părțile mai însemnate ale acestui interview.

CUM PRIVIȚI PEISAJUL ECONOMIC ȘI SOCIAL DIN PROVINCIA ARDELEANA?

Sunt pentru *regionalismul eficient*, pentru tradițiile regionale ca valori educative și împotriva tradiției normative, care înăbușe respirația, limitează înțelegerea și potionește creațiunea. Ardealul are destul trecut — eroism, sacrificiu și suferințe — pentruca să dorească intens un cât mai luminos și îndrăzneț viitor. El vrea oameni cari să creeze cât mai mult în ordinea nevoilor vieții sale necăjite; în nici o parte a țării lupta pentru existență nu este mai grea decât în Ardeal; aci întâlnim mai mult decât ori unde și frumusețea, dar mai ales și potrivnicia naturii, care trebuie modelată, deseori înfrântă.

Imi este mai aproape înțelegerea vieții economice și sociale, deaceia voi stăruii ceva mai mult asupra lor.

Nu s'ar putea acuma preciza — în amănunte — cari sunt limitele și cadrul politicii naționale față de economia regională ardeleană. Totuși pot fi înfățișate câteva idei conducătoare. Trebuie să i-se permită regiunii să folosească în plin toate resursele teritoriului ei, toate aptitudinile populației sale, toate formele de activitate cari duc la prosperitate. Regiunea trebuie să aibă libertate de acțiune prin descentralizare administrativă, printr'o politică vamală corespunzătoare cu interesele ei, printr'o politică de transporturi rațională.

Mijloacele de realizare ale politicii naționale față de economia regională pot varia, scopul este însă acelaș: prosperitatea Statului prin prosperitatea unităților geografice și administrative, cari îl compun. Statul modern și progresist se conduce asemenea unei orchestre: fiecare instrument, cu construcția și melodia lui specifică, se armonizează cu toate celelalte pentru a da un tot impresionant și organic.

Piramidei sociale a Ardealului îi lipsește clasa de mijloc, așa zisa mica și mare burghezie românească. Numărul locuitorilor Români la orașe a sporit în unele părți chiar mult, dar puterea economică a orașelor ardelene este tot în mâinile minoritarilor. Iată Clujul: dela câteva mii populație românească înainte de război a ajuns să aibă aproape jumătate din populația lui formată din Români. Cu toate acestea, numărul comercianților, industriașilor și al meseriașilor Români a sporit foarte puțin. De ce?

Încercarea de a se forma o *burghezie românească* după tipicul formării burgheziei minoritare este o greșală. Actuala burghezie minoritară s'a format în epoca de ascensiune a regimului capitalist, dezvoltarea ei a mers paralel cu dezvoltarea capitalismului ardelean; această burghezie trăește astăzi din ce a putut agonisi mai înainte și din ceiace îi îngăduie să realizeze armatura puternică de vechi instituțiuni de credit și industriale colective.

Capitalismul este astăzi în declin. El se mai menține acolo unde capacitatea lui de adaptare la noile împrejurări a fost mare; dar în noua structură și fizionomie abia mai este de recunoscut. Comercian-

mul trăește numai iluzia libertății; mișcările lui sunt dirijate de monopoliurile private — carteluri, trusturi — și de cele publice al căror angajat este, trebuind să cumpere și să vândă după cum i-se poruncește. Marii capitaliști pentru a înfrunța declinul regimului economic, care i-a generat, s'au asociat în toată felurile, orizontal și vertical, practicând metode absolut streine capitalismului adevărat.

A propaga metoda de formare a unei burghezii românești după tipicul celei minoritare, dovedește o lipsă de înțelegere a momentului istoric în care ne aflăm. În perioada declinului capitalismului burghezia nu se poate forma și întări prin practicarea spiritului individualist și egoist, ci trebuie să-și găsească puțința de naștere și afirmare prin prestarea, de cât mai multe și mai bune servicii marelui masse a consumatorilor. Inițiativele individuale trebuesc asociate, apoi să-și stabilească sfere de activitate și de influență în orașe; magazinele și atelierile să fie mari și bine înzestrate. Românismul platonice al Reuniunilor de comercianți și meseriași români este o piedecă în calea trezirii noului spirit economic și social în care trebuie să se formeze și să lucreze mai ales mica burghezie românească a Ardealului. Apelul la Stat și la sentimentul național al consumatorilor români este cea mai ineficace și neserioasă rețetă, după care să se poată constitui și organiza o clasă socială. Ne trebuie comercianți și meseriași asociați în puține, dar puternice ateliere și magazine, cari să concureze burghezia minoritară. Cooperația oferă singura formulă eficientă; izolarea însemnează regie mare, posibilități puține și vegetare. Față de un spirit nou social al noii burghezii românești, Statul va putea avea o politică de ajutorare, prin mijloacele cari îi stau la îndemână și cari nici nu trebuiesc și nici nu pot fi cheltuite cu folos pe seama inițiativelor și acțiunilor individuale.

Problema situației țărănimii și a raporturilor ei cu celelalte categorii sociale și profesionale ar implica o înfățișare mai amplă, ceia ce nu ne este posibil acum.

CARE ȘI CUM ESTE GÂNDIREA ȘI SPIRITUL DEMOCRATIC ÎN ARDEAL?

Avem în Ardeal — ca de altfel în toată România — un fel de unanimitate: toată lumea vrea să reformeze țara. Din păcate, fiecare propune metoda sa pe care vrea s'o impună celorlalți. Unii duc răsboi împotriva partidelor politice, practicând un interes spirit sectar. Unanimitatea aparentă nu e decât semnul unei confuziuni profunde. Și dacă confuzia nu stăpânește toate mințile aceasta se întâmplă la acei, cărora educația morală, socială și intelectuală le-a arătat în viață un drum luminos, o direcție hotărâtă.

Auzim așa de des vorbindu-ni-se cu ușurință despre treburile Statului și conducerea lor. Oamenii cari n'au organizat niciodată nimic, trăiesc, din plin, psihoza grandoarei. Astăzi Statul își asumă sarcini tot mai numeroase, covârșitor de multe în regimurile de dictatură „totalitară“, sarcini cari sunt tot mai mult de natură tehnică. Finanțele, educațiunea națională, economia generală, politica streină, înarmarea și altele pun la grea încercare mințile cele mai înzestrate, energiile cele mai încercate. Dacă omul de Stat a devenit rar, aceasta se întâmplă pentru că Statul depășește pe om.

În asemenea împrejurări mințile simpliste atribuie toate greutățile și greșelile dirijării vieții complexe a Statului nostru, DEMOCRAȚIEI. Se aud și în Ardeal dese imprecăzuiri pe seama democrației. Toate căderile onoarei și ale demnității — se spune — sunt pricinuite de democrație. Lipsa de discernământ în problemele politice și sociale merge până la afirmațiuni cari produc jenă și compătimitire.

Un popor care își datorește existența politică eroismului păturilor lui populare și aplicării principiilor de echitate umană și națională în politica internațională, un popor care are de pe urma instituțiunilor și reformelor democratice bruma de cultură, civilizație și spirit cetățenesc, pe care le are, poate oare lupta împotriva democrației fără ca prin

aceasta să mistue sentimentul lui de demnitate, să apuce pe panta renegării și a sperjurului? Nimic din ceiace este rău în această țară nu este pricinuit de adevărata democrație, însă mare parte din ceiace s'a creiat durabil pe seama neamului nostru, se datorește gândirii și acțiunii democratice. De sigur, democrația nu a putut transforma în 20 de ani complet nici materialul uman și nici instituțiile și deprinderile unei societăți subjugate fie streinului, fie fanariotismului secole de-a rândul.

Este necesară în Ardeal, și de sigur și în restul țării, o acțiune energică de propovăduire a adevărului și limpezire a noțiunilor, de apărare a valorilor, cari au stat și stau la temelia propășirii României, pentru a nu le lăsa copleșite de avalanșele rătăcirii, minciunei și ale apostaziilor. Și cea mai de căpetenie din aceste valori este reprezentată de democrație de ideea de dreptate socială, a căror apărare și afirmarea trebuie făcută cu fermitate, deoarece nu este de esența democrației nici toleranța absurdă, nici lăbărtarea și nici anarhia. În numele și în spiritul democrației trebuie să se acționeze energic și disciplinat; democrația iertătoare și sovăitoare este democrația celor slabi cu duhul.

În Ardeal simțirea și acțiunea democratică au pătruns adânc în spiritul public. Să nu se uite că, dacă înainte de unire România din Ardeal nu au putut practica democrația politică, ei au trăit democrația în organizațiile lor bisericești, în organizațiilor lor economice, în acțiunea lor culturală și în întreaga structură a societății românești ardelen. Dictatorul în Ardeal ar fi un produs hibrid, o pacoste pe care spiritul public l-ar respinge cu dispreț. În nici-o provincie nu a fost mai eroică și mai stăruitoare lupta pentru libertate și pentru nimicirea dictatorului-ciocoi, decât în Ardeal. Această luptă stărueste în amintirea țărănilor prin legende, baladele și istoria proaspătă din care s'au împărtășit strămoșii noștri. Amatorii de dictatură vor întâlni în Ardeal mai mult decât orăunde o adversitate și o împotrivire îndârjită. Tărâtimea ardelenă știe să se descurce în fața profetilor mincinoși.

CUM PRIVIȚI ATITUDINEA SPIRITUALĂ ȘI POLITICĂ A TINERETULUI ARDELEAN?

Nu știu, dacă a rămas ceva nespus, privitor la tineretul ardelen și la neliniștea lui.

Ca să ne dăm mai bine seama de profilul sufletesc și de orientarea social-politică a tineretului ardelen, ar trebui să ne întrebăm despre care tineret este vorba. Există un tineret între 40—45 de ani, apoi tineretul între 30 și 40 de ani, mai avem tineret sub 30 ani, care și-a terminat de curând studiile și, în sfârșit, studențimea.

Tineretul ardelen de peste 40 de ani este, în mare parte, continuatorul spiritului ardelen exprimat de generația vârstnică a unirei. Acest tineret se mișcă pe planul ideologiei național-burgeze, fără preocupări stăruitoare și aprofundate în direcția dinamismului și reformismului social-politic. Este generația, care nu minge cu revendicările peste hotarele legalismului, ale ordinii și ale bunelor tradiții. Miraajul doctrinelor ei l-au înlocuit cu vorba din bătrâni: „omul sfintește locul“. Este drept, că nu totdeauna sunt prea selectivi în a-și apropia și a prețui oamenii. Crescuți la școala veche a politicii ardelen, au nedumeriri curente în legătură cu profilul și structura social-politică a României de mâine.

Formația sufletească și intelectuală a tineretului dintre 30 și 40 de ani s'a făcut sub zodia unor orizonturi largi, rezultate din prefacerile marelui război și din împlinirea marelui așteptări a unirii tuturor Românilor. Ardelenismul acestui tineret curge pe vadurile tiparelor de viață ale României întregite și ale spiritualității noi. El nu așază cu nici-un preț trecutul împotriva viitorului și prețuind tot ce s'a încadrat în chip meritat în istorie, țese pânza nădejdiilor din fapta reformatoare și radicală în cele politice, economice și sociale. Noul ardelenism simțit și gândit de acest tineret, nu este o renegare, ci o aprofundare, nu este o detașare, ci o continuare cu noi elemente de judecată și după o altă tablă și ierarhie a valorilor. Tineretul acestei vârste a legat firele gân-

durilor și neliniștei lui cu acelea ale noiei spiritualității europene în cealce ea are mai luminos și mai constructiv.

Sub 30 de ani întâlnim afirmări mai compacte pe plan literar și filozofic. Publicistica de acest fel este inițiată și alimentată mai ales de acest tineret. Se conturează profiluri, cari vor putea conta mai mult în gândirea ardelenescă și românească de mâine. Orgoliul și specificul provincial este foarte șters. Ideea are resurse, am putea spune, universalistă. In cele politice și sociale identificăm distanțări de realitățile românești, cari pot întârzia formarea unei ideologii militante. In această vârstă găsim mult material uman prețios și a cărui valorificare în cultura și politica țării este o necesitate.

Tălmăcirea neliniștei studenției noastre nu este ușoară. Colaborarea nedumeririlor specifice vârstei, temperamentului, cu începuturile de cunoaștere aprofundată, sufletele lor nerăvăsite de decepții, grele de simțire și gândire onestă și idealistă, sensibilitatea lor atârțată de inechitatea socială, sărăcia, lipsa de ținută morală a prea multora dintre oamenii vieții publice, toate acestea la un loc și altele, au creat în studenție stări de revoltă cronică, au dus la atitudini protestare.

Aceste componente sufletești sunt speculate de multe organizații politice, cari denaturând esența obiectivă a stărilor societății românești, fac din o parte din studenție masa lor de manevre politicianiste. Constat, că atunci, când studenții — în anii mai înaintați de studii — își dau mai bine seama despre realitățile românești, adeziunea lor la extremismul de dreapta scade considerabil.

Cea mai mare parte din studenție nu participă activ la viața politică. Bibliotecile și laboratoarele din Cluj sunt pline. Eu lucrez la o școală, la care totdeauna laboratoarele au fost prea mici, biblioteca neîncăpătoare și cărțile prea puține. Niciodată nu m'am putut plânge de lipsa de frecvență a studenților la cursuri. Eu înfățișez stări trăite zi de zi, convingeri, iar nu generalizări fără rost și impresiuni.

Minoritatea turbulentă trebuie disciplinată; mai întâi de universitate și apoi — în extrem — prin mijloace din afară. In comitetele de conducere ale societăților studențești să intre totdeauna și reprezentanții minorităților; nu vorbesc aci de minorități etnice, ci de minorități de alegători studenți, pentru ca astfel să fie reprezentate, în conducere, toate curentele mai mari de opinii.

In nici-un caz să nu se ia studenților dreptul de a fi cetățeni. Să li-se impună numai separarea categorică a domeniilor de manifestări: ca cetățeni ai universității toate ostenele lor să contribuie la perfecționarea personalității lor intelectuale și la înălțarea atmosferei morale a vieții universitare pentruca astfel formați să poată avea și în viața publică o ținută demnă și patriotică. Rectoratele să exercite un control eficace și asupra activității profesorilor și și asupra vieții studenților. Recunosc, că nu este ușor să faci să treacă ceva din sufletul tău în sufletul altora; nu este ușor, dar este posibil. Vor fi și studenți, cari nesimțind întunerecul, nu vor căuta niciodată lumina; locul acestora nu este în universități.

In neliniștea tinerească guvernul să intervină cu înțelepciune și cu hotărâre. A governa — ceteam undeva — însemnează a conduce spiritele nu numai a sta la putere. Și cine nu poate conduce spiritele, să lase conducerea țării pe seama altora.

AM PRIMIT LA REDACȚIE DELA I-III LA I-IV/1937:

„*Românismul*“, gazetă săptămânală de atitudine românească, București, str. A. Mureșanu 1/A. Naționalismul fusese luat în antrepriză de anumiți profesioniști, cari ne spun la toate răspântiile de drum și prin cafenele, că numai inima lor bate românește, că numai ei se prăpădesc de dragul nației noastre. Impotriva partidului național-țărănesc își ascut mai ales aceștia sabia nerușinatei lor târgoveții. A fost firesc ca tinerețl acestui partid să nu se lase expropriat de ceiace el are mai scump: iubirea de românism și încrederea în virtuțile neamului nostru. „*Românismul*“ urmează să arate cum gândesc și simt adevărații Români problemele nației lor. Această gazetă apare cu îngrijirea tânărului activ și luminat Dl. I. V. Popescu-Mehedinți, care are prețioasa colaborare a D-lui Prof. C. Rădulescu-Motru, creatorul doctrinei românismului. Gazeta apare în 6 pagini mari în excelente condițiuni redacționale și tehnice. Noi dorim „*Românismului*“, răspândire cât mai mare și viață îndelungată.

„*Independența Economică*“ este excelenta revistă întemeiată de D-nii V. N. Madgearu și I. Răducanu, și care apare de 20 ani la București. Condițiunile redacționale și tehnice, în care apare această revistă, alături de o mândrie pentru publicistica economică românească. Scrisul acestei reviste este dirijat de gândirea social-economică a celor doi fondator, fruntași ai cugetării economice românești. Număr de număr ni-se înfățișează studii documentate și critică judicioasă. Aportul generației tinere de gânditori economiști este aci apreciabil.

Ultimul număr (Febr.—Martie 1937): I. Veverka: Libertate neliberă; R. Luca: Aspecte din teoria sociologică de astăzi; Șt. Voicu; abstractul economic al proceselor dela Moscova; R. Moldovan; C. Stere și poporanismul. Urmează apoi cronică și însemnări.

„*Aurora*“ apare de 16 ani la București și a fost oficiosului fostului partid țărănesc. Astăzi apare sub conducerea cunoscutului ziarist Octav Livezeanu și grupează mai ales pe acei cari militează politicește în preajma vigurosului luptător, Dl. Dr. N. Lupu. „*Aurora*“ este o tribună neînduplecată a democrației și a țărănismului, scrisă viu și inspirat de vechi luptători democrați. În presa partidului național-țărănesc „*Aurora*“ stă la loc de frunte, mergând continuu pe drum drept și spre biruință.

„*Solia*“, organ al partidului național-țărănesc din Hunedoara; director: Dr. Alex. Herlea. Această gazetă săptămânală duce mai departe în frumosul județ Hunedoara steagul părăsit de dl. A. Vlad și tovarășii de azi ai d-sale din acest județ. Afirmă categoricul atașament la gândirea și fapta democratică și este scrisă cu iscusință de oameni de cultură, cum sunt dd. Dr. A. Herlea, Dr. Iustin Pop, protopopul Paveloniu și alții. În format modest, dar de cuprins onest, „*Solia*“ dela Orăștie este una din gazetele vii și bine scrise ale partidului național-țărănesc.

„*Curierul Cooperator*“, tribună de luptă cooperatistă, care apare la București, a ieșit într'un foarte frumos număr festiv, prăznuind 10 ani dela apariție. Meritul acestei vieți destul de lungi pentru o publicație de specialitate revine integral d-lui Ilie Gh. Marcu-Vutcani, directorul gazetei. Colaboratorii acestui număr sunt: d-nii Gr. Trancu-Iași, Eugen Pavlescu, V. Chinezul, M. Negură și alții. Strângem mâna harnicului publicist, dl. Vutcani, pentru rodul frumos al ostenețliilor sale cooperatiste, cuprinse de astădată în 20 pagini de bună rânduire tehnică și redacțională.

Aurora Românismului, — *Țărănismul*, — *Gazeta Ciucului*, — *Graiul Maramureșului*, — *Viața la țară*, — *Progres și cultură*, — *Gând Românesc*, — *Plaiuri Săcelene*, — *Gândul vremii*, — *Scoala Basarabeană*, — *Orizonturi* — *Solia Dreptății*, — *Gorjanul*, — *Tribuna Noastră*, — *Gazeta Brașovului*, — *Democratul Român*, — *Tineretul Invățătoresc*, — *Glas românesc în reg. Secuizată*, — *Glasul Iifovului*, — *Semănătorul*, — *Mu-*

reșul, — *Vlașca Nouă*, — *Crainicul*, — *Roata*, *Afirmarea*, *Tăranul Dobrogean*, apărute până la 1 Aprilie a. e.

Am mai primit la redacție:

Onisifor Ghibu: „Ordinul canonic premonstreans din România“, pag. 127, — 1936.

Onisifor Ghibu: „Sfinții unguri în România“, pag. 32, — 1936.

Aceste ultime studii se adaugă la bogata activitate a d-lui profesor O. Ghibu, care a adus, privitor la politica religioasă a României, reale și mari servicii Statului nostru, pe care l-a pus în posibilitatea să cunoască situațiuni cari îi dăunează considerabil, oferind și soluții de cari de multe ori s'a ținut seama. Activitatea în această privință a d-lui prof. Ghibu este deosebit de prețioasă și stăruința d-sale îl onorează.

Pompiliu Preca: „Scurtă expunere a filozofiei lui Vasile Conta“, pag. 36, — 1937.

W. Rothmund: „Viticultura și problema alcoolului“, pag. 35, — 1936.

Ion N. Tuțuianu: „Mijloace folosite de Ungaria pentru desnaționalizarea Românilor“, pag. 92. — 1937. Asupra acestui studiu vom reveni.

